

MEGEGYEZÉS A HUSZONNEGYEDIK ÓRÁBAN

A szakszervezetek léte a tét

Tények, szándékok, kilátások

Megegyeztek a szakszervezetek. Az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói oldalát alkotó hat országos szakszervezeti szövetség tárgyalócsoportjai *egyetértésre jutottak* a szakszervezeti vagyon megosztásáról és a szakszervezeteket érintő választásokról.

Ez akkor is jó hír, ha az ÉT hetedik tagja, a Szolidaritás elfogadhatatlannak tartotta a megállapodást. Kedvező fejlemény, hiszen tavaly július óta — amikor a parlament elfogadta az 1991. évi XXVIII-as törvényt a szakszervezeti vagyonvita eldöntésére, a szakszervezetek közötti választásokra, s ez év áprilisa óta, amikor az Alkotmánybíróság állást foglalt a parlamenti törvényről — nem sikerült megegyezésre jutni a törvénytervezet kérdéseiben sem a szakszervezetek és a kormány között, sem az egyes szakszervezeti konföderációk között. Voltak olyan időszakok, amikor közeledtek az álláspontok, s a megegyezés közelébe kerültek az egyes szakszervezeti szövetségek, ám — különböző okok miatt — mind ez ideig nem sikerült közös nevezőre jutniuk.

Elvitatkozhatnak azon, hogy mi volt ennek az oka, ki nek mi volt ebben a szerepe, kik voltak a bizonytalanság lebegtetésének a győztelisei és a károsultjai. Morfondírozhatnak azon is, hogy mi végre alakult ki és tartott ennyi ideig a testvérháború, mennyi energiát vont el az érdemi érdekvédelmi problémák megoldásától az egymás lejáratását célzó legitimációs veszekedés, és az áldatlan, acsar-

kodó vagyonvita. Ezek külön cikkek témái lehetnek (és lesznek is), a tényeket, a tapasztalatokat, a tanulságokat feldolgozzák majd a mozgalm történései.

Most azonban nem azon van a hangsúly, hogy egymásra mutogassanak a főszereplők. A legfontosabb az, hogy sikerült megkeresni a legkisebb közös többszöröst, sikerült megtalálni a kölcsönösen elfogadható minimumot — hosszantartó, fájdalmas vajúdas után —, sikerült végre olyan kompromisszumos megállapodást kötni, amely valamennyi konföderáció számára a legkisebb veszteséggel jár.

A vagyonelosztás arányai

Mit tartalmaz a vészhelyzetben, a kemény alkudozásokban kikényszerített megállapodás? Megegyezést a volt SZOT-vagyon felosztásában, s mindenki számára elfogadható technikákat az ágazati vagyonra vonatkozóan. Eszerint a 4 milliárd 200 millió forint értékű, volt SZOT-vagyont a következő arányban osztották el: az MSZOSZ-é 42,9 százalék; a Ligáé és a munkástanácsoké (együttesen) 32,3 százalék; az Autonómoké, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülésé (ÉSZT) és a Szakszervezetek Együttműködési Fórumáé (SZE) együttesen) 21,4 százalék; a Szolidaritásé és a VIKSZ — az összes többi érdekvédelmi szervezetet képviselő — nyol-

cadik tagjéé (együttesen) 3,4 százalék.

Ami a *Népszava* Kiadó sorát illeti: az MSZOSZ, a Liga, a munkástanácsok, az autonómok, az ÉSZT és a SZE 15-15 százalék, a Szolidaritás és a VIKSZ nyolcadik tagja pedig 5-5 százalék arányban válnának laptulajdonossá.

Az egymilliárd 225 millió forint értékű ingatlanok elosztásának aránya: az MSZOSZ-é az ingatlanok 42,9 százaléka (a Dózsa György úti székház, a balatonfüredi oktatási központ, továbbá a 15 vidéki székház tulajdonának 40 százaléka). A Ligáé és a munkástanácsoké (együttesen) 32,3 százalék. (A fásori székház, a Tárogató úti épületkomplexum, a megyei székházak 35 százaléka és kisebb ingatlanok). Az autonómoké, a SZE-é és az ÉSZT-é (együttesen) a Benczúr utcai szálló, a Bajza utcai villa, a salgótarjáni oktatási intézet, a megyei székházak 20 százaléka és apróbb ingatlanok. A Szolidaritásé és a VIKSZ nyolcadik tagjéé (együttesen): a római parti csónakház, a boglárlellel üdülő, a megyei székházak 5 százaléka, valamint apró ingatlanok.

Az ágazati vagyon — melynek értékét a volt SZOT-vagyon kétszeresére becsülik — kétharmada az ágazati szakszervezeteknél maradna. A „maradék” egyharmadot pedig a szakszervezeti választásokat „helyettesítő” üzemi tanács- és a társadalombiztosítási választások eredményének arányában osztanák el.

Értékelő vélemények

Ki hogyan tekint az elfogadott megállapodásra?

A Szolidaritás elnöke úgy nyilatkozott, hogy a — titkos paktum eredményeként létrejött — megegyezést érvénytelennek tekintik. Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke viszont tipikus realpolitikai megoldásnak nevezte a megegyezést. Az MSZOSZ Szövetségi Tanácsa elfogadta a megállapodást, és felhatalmazta vezető tisztségviselőit, hogy végrehajtása érdekében megtegyék a szükséges lépéseket. Horn Gábornak, a Liga megbízott elnökének véleménye szerint veszélybe kerültek a demokrácia alapintézményei. Ezért a szakszervezetek legitimációs vitájának lezárása feltétlenül szükséges ahhoz, hogy hatásosan tudjunk fellépni a kormány erőszakos, arrogáns törekvéseivel szemben.

Horváth László, a Fidesz országgyűlési képviselője üdvözlötte a szakszervezetek megegyezését. Mint mondta, a fiatal demokraták eredeti állás-

pontja is az volt, hogy az érintettek maguk között egyezzenek meg. Aggályosnak és politikai hibának tartanák, ha a szakszervezetek megállapodása ellenére, tiltakozásukat figyelmen kívül hagyva, mégis szavazna a parlament a törvénytervezet napirendre tűzéséről. A kormánynak vissza kellene vonnia javaslatát, hiszen esetleges parlamenti elfogadása súlyos alkotmányjogi gondokkal járna. A Fidesz úgy látja: ha a kormány mégis áterőltetné a törvényt, azoknak a szélsőséges politikai érdekeknek kedvezne, amelyek az utcára viszik a politikát.

Kósáné Kovács Magda szocialista képviselő emlékeztet rá: a Fidesz kezdeményezésére a parlament ellenzéki pártjai tárgyalást terveztek a szakszervezeti törvénytervezetről, mivel *alkalmatlannak tartják* az országgyűlési vitára. A szakszervezetek megállapodása új helyzetet teremtett. Az MSZP nem ért egyet azzal, hogy a törvénytervezetet a T. Ház kivételes és sürgős eljárásban napirendre tűzze, hiszen ez kétségessé tenné a szakszervezetek megegyezésének végrehajtását. Az lenne a célszerű, ha a kormány a szakszervezetek által is támogatott új törvényjavaslatot készítené, és azt nyújtaná be a parlamentnek. Ezzel elérhető lenne, hogy valamennyi parlamenti párt konszenzusával hoznák meg a törvényt.

Schamschula György, a Munkaügyi Minisztérium politikai államtitkára, az ÉT kormányzati oldalának vezetője úgy vélekedett: amennyiben a hat szakszervezeti szövetség megállapodása konstruktív, előremutató, úgy a kormány gondosan tanulmányozza azt. Nem szükségszerűen következik azonban a megállapodásból, hogy nem kell megtartani a szakszervezeti választásokat.

Mi várható?

Vajon mihez lesz elegendő a szakszervezetek kényszer-egyezsége?

Az érdekvényesítő szervezetek elegendő lesz-e ahhoz, hogy a parlament ne fogadja el az ésszerűtlen és célszerűtlen törvénytervezetet? Lehet, hogy igen. A reménykedésről nem szabad lemondani. Nagyobb a valószínűsége azonban annak, hogy a szakszervezeti szövetségek megállapodása *kevésnek bizonyul* a kormány elhatározásának megváltoztatásához.

Hiába szűnt meg a parlamenti határozatot kiváltó ok, a kabinet bizonyára ragaszkodni fog ahhoz, hogy *mindenképpen legyen törvény*, méghozzá olyan, amely tükrözi saját elképzeléseit. Olyan törvényre van szüksége, amely *megfelel hatalmi érdekeinek*. A kormánykoalíciónak

ugyanis az az érdeke, hogy mind az érdekképviselők, mind az ellenzék *megosztotak* legyenek. Ezért nem tesszik a hatalomnak a szakszervezetek megállapodása, s az ellenzéki pártok kibontakozó együttműködése. Sokkal inkább tetszik a szétforgácsolt-ság.

Mi van akkor, ha a kormány *nem tágit*, és keresztül erőszakolja a saját érdekeire hangolt törvénytervezetet? Ha ez megtörténik, akkor — a hírek szerint — a három ellenzéki párt nyújt be új törvényjavaslatot. Ha ez is meghiúsul valamilyen oknál fogva, akkor az MSZP áll elő önálló képviselői indítvánnyal. És feltételezhetjük, hogy az ügyszó a legérdekeltettebbeknek, a megállapodásra jutott szakszervezeteknek is lesz hozzáférése; megteszik a további, szükséges lépéseket. Ezt azért sem lehet megkerülni és elmulasztani, mert a kormány által benyújtott törvénytervezet *értelmetlen*, elfogadhatatlan.

Miért elfogadhatatlan?

A kormány által javasolt választási törvénytervezet *szemben áll* a szakszervezetek közös álláspontjával. Olyannyira, hogy azon módosító indítványokkal sem lehet érdemben javítani. Nem tartalmaz jogszerű megoldásokat, nem felel meg az Alkotmánybíróság által leírt elvi állásfoglalásnak. Jelentős mértékben *eltér* az idevonatkozó XXVIII. törvény rendelkezéseitől is. Ez a törvény a szakszervezetek között felosztásra kerülő vagyon használatának ideiglenes megosztását írja elő, a végleges tulajdonba kerülésről pedig külön törvény döntene.

Az Alkotmánybíróság elvi állásfoglalása kimondja: lehet törvényes egy parlament által kiírt szakszervezetek közti vagyonmegosztásra is vonatkozó választás, de abban egyenlő eséllyel kell indulniuk mind azoknak, akik a vagyon felhalmozásában részt vettek. Ez, mint tudjuk, *tagdíjfizetéssel* történt. A kormány törvénytervezete az esélyegyenlőségnek nem tesz eleget akkor, amikor *állampolgári jog* is lehetővé teszi a szavazást. Ezzel több millió polgár kap jogot a vagyonról dönteni, olyanok, akik soha nem járultak hozzá annak létrehozásához.

Igaz ugyan, hogy régen 90 százalék fölött volt a szervezeti tagság, ám ez csak a *bérből és fizetésből élők*re vonatkozott, de több százezeren dolgoztak a mezőgazdaságban, ipari termelőszövetkezetekben vagy hivatásos katonaként, rendőrként szolgáltak. Ők pedig nem lehettek szakszervezeti tagok. Ezért *millió*s

eltérés van a szavazásra jogosultak és a szakszervezeti vagyonhoz hozzájárultak között. A két és félmillió nyugdíjas között is több százezeren vannak, akik özvegyi nyugdíjból élnek vagy tsz-járadékot kapnak, és soha nem voltak szakszervezeti tagok.

A szakszervezetek ellenére és határozott kérésükre nem egy alkalommal, hanem *háromszor* ismétlődne meg a választás. Miután a kormányzat *csupán 500 millió* forint költség-hozzájárulást javasol, a 4,2 milliárdos volt SZOT-vagyon alig lenne elegendő a voksolássorozathoz. Egy választási forduló ugyanis akár 3 milliárd forintot is felémészthet. A szakszervezetek által javasolt választás jóval kisebb költséggel járna.

Lényeges különbség az is, hogy az üzemi tanácsok választását a kormány szeretné *elkülöníteni* a szakszervezeti választásoktól. A szakszervezetek a *munkahelyeken* kívánják megrendezni a választásokat, míg a kormány elképzelései szerint *lakóhelyeken* is szavazhatunk. És *vasárnap*, jöllehet nehezen elképzelhető, hogy a munkahelyeken munkaszüneti napon voksoljanak az emberek.

Kérdések

Látható tehát, hogy a kormány törvénytervezete *elnyújtja* a választásokat, s ezzel meghosszabbítja, tartósítja a bizonytalanságot. A kabinet javaslata rendkívül drága, ráadásul a költségeket a *szakszervezetekre* akarja hárítani, (hogy kevesebb maradjon érdekvédelemre). Nem lehet egyetérteni a *szavazás technikájával* sem.

Mitől demokratikus akkor a törvénytervezet, ha a legfontosabb pontokon figyelmen kívül hagyja az érintettek véleményét?

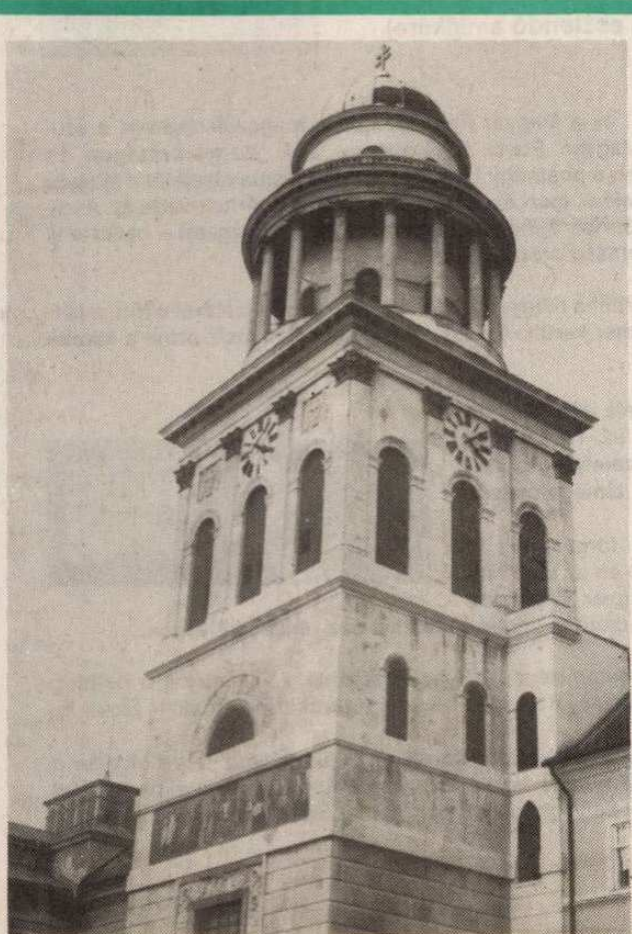
Mitől a *kemény hang*, miért a *merev magatartás*, ha a kormány valóban kerülni akarja a konfrontációt, meg óhajtja őrizni a társadalmi békét?

Miért akarja a kormány tovább gyengíteni a szakszervezeteket, amikor a piacgazdaságban szükség van rájuk?

Miért kívánja tovább növelni a munkavállalók terheit, amikor még jelenleg is nehezen bírják azokat?

Vagy talán arról van szó, ami Schamschula György munkaügyi államtitkár kijelentésében fogalmazódott meg: a szakszervezetek akkor kapnak majd vagyont, ha olyanok lesznek, amilyeneket a kormány szeret(ne)?

Ezek után szükséges-e még bizonygatni, hogy most csakugyan a *szakszervezetek léte a tét*?

Néhány megjegyzés a PHDSZSZ mb. elnökének cikkéhez

Beszélgetés Mundruczó Kornél országos titkárral

A lap előző számában az első oldalon *Lázár András*, "kitálat". Erről, illetve az abban foglaltakról kérdeztük *Mundruczó Kornélt*, a Postai Dolgozók Szakszervezetének országos titkárát.

— Az interjú végén az elnök megfogalmazza abbeli reményét, hogy a gondolatok közreadása után a vita felelősségteljes, tárgyyszerű és konstruktív lesz. Nehéz ennek az igénynek megfelelni — de megpróbálom — akkor, amikor a vitát kiváltó gondolatokban nem teljesedik ki a felelősségteljes, a tárgyyszerűség és a konstruktivitás.

— **Mire alapozza ezt a véleményét?**

— Tényekre, szűkebben véve csak a mi dolgainkra vonatkoztatva, az 1990 nyara óta történetekre. Az interjú azon részeire nem kívánok reagálni — bár volna vele vitám —, amelyek a magyar belpolitikai helyzetet fejtegetik.

— **Nézzük a saját portánkat!**

— Sajátos, és talán nem véletlen módon az egységes Magyar Posta szétszervezése és a nagy társadalmi átalakulás, a rendszerváltozás első nagy szakasza jóformán egybeesett. Természetes igényként fogalmazódott meg, hogy a kialakult utódvállalatoknál létrejöjjenek a szakmai szakszervezetek, így a távközlési, a műsorszóró, a postás, és a kisebb intézményeknél az önálló szervezetek. Ezzel a folyamattal párhuzamosan racionális és érzelmi megfontolások alapján körvonalaódott egy szövetség létrehozásának szükségessége a hírközlés területén.

— **Mik voltak a racionális és az érzelmi okok?**

— Nagyon vázlatosan. A racionális indítékok. Majd három évvel ezelőtt úgy tűnt, hogy az érdekvéonyesítés rendszerében jól elkülönülten ki fognak alakulni a különböző szintek és a partnerkapcsolatok. Vagyis egy szakmai szakszervezeteknek a partnere az illető vállalat vezetősége. Az ágazatban jelentkező gondokat a szövetség közvetíti az ágazatot felügyelő minisztérium felé, és a mi esetünkben — mivel az MSZOSZ-nak alapító tagjai vagyunk — a kormányzintú ügyekben az MSZOSZ képvisel bennünket. Ma már tudjuk, hogy az érdekggyeztetés, -érvényesítés szintjei nem különültek el ilyen tisztán. Téves volt az a vélekedés, hogy a minisztérium nem fog tárgyalóasztalhoz ülni egy szakmai szakszervezettel.

— A másik komoly érv az volt a szövetség mellett, hogy a munkavállalói oldal egy ágazati szakszervezeti szövetségben erősebben tudja érdekeit érvényesíteni, pl. egy ágazati keret kollektív szerződésben. Ebben a szerződésben lehetett volna elérni a Magyar Posta utódvállalatainak mindegyikében az addig elért szociális ellátottságot, a szerzett jogok szinten tartását. Talán ez volt a legnagyobb remény és igény a szövetséggel szemben.

— Az érzelmi okok közül most csak egyet kiemelve — azzal együtt, hogy mindig volt különbségtétel a műszak és a forgalom között —, mindenki annak a nagy családnak a tagjának érezte magát, amit úgy hívtak, hogy posta.

— **Mi lett a keret kollektív szerződés sorsa?**

— Hamvában holt meg a gondolat, és ebben az összes, szövetséget alkotó szervezet felelőssége megvan. A szövetségi gondolat, az összetartozás tudata nagy és váratlan sebet kapott a távközlési

szakszervezet kettészakadásával. A szövetség működésének megszilárdulását, tartalmi elmélyülését rendkívüli módon gátolták az áldatlan gazdálkodási, költségvetési viták, a vagyon megosztásának szabotálása és bizonyos centrális irányítási törekvések.

— **Miközben a szövetségi tanácsban ádáz és meddő viták dúltak, mit csinált a PDSZ?**

— Miután kiderült, hogy nem lesz ágazati keret kollektív szerződés, és körülöttünk már mindenki megkötötte a saját vállalati kollektív szerződését, tudomásul vettük a tényt, hogy szövetségesek nélkül kell nekünk is megvív-nunk a saját kollektív szerződésünkért. Ma is emelt fővel vállalom a többi tisztségviselővel együtt azt a kollektív szerződést, amit 1991 áprilisában kötöttünk az alternatív szervezetekkel együtt, a vállalat vezetőivel.

— **Jól érzékelem-e, hogy miközben a PHDSZSZ-ben viharok dúltak, addig a PDSZ — hasonlóan a többi szakmai szakszervezethez — a partner gazdasági vezetőikkel vívta a maga csatáját, vagyis a szakmai szakszervezet élte önálló életét?**

— Jól érzékeli. A szövetségben át- meg átéltük azt a keserű tapasztalatot, hogy létfontosságú kérdésekben nem tudtunk egyezsre, előbbre jutni. Mindehhez hozzá kell venni azt, ami hazánkban, körülöttünk, a szakszervezetek körül eközben zajlik.

— A PDSZ 1991. november 30-i rendkívüli kongresszusán az elmúlt időszak tapasztalatait értékelve kialakította véleményét, hogy milyen szövetségben érdekelt. Nem mondom azt, hogy örömteli szülés volt. A kényszer, a keserű tapasztalatok eredménye.

— **Az elnök szerint az a vélemény, hogy pénz és apparátus nélküli szövetségre van szükség, melynek vezetőjét rotációs alapon cserélik, szereptévesztés.**

— Én tiszteletben tartom mindenkinek a véleményét, de az élet döntésekre kényszeríti az embert. Márpedig amikor a rendkívüli kongresszusunk majd egy esztendeje ebben a kérdésben állást foglalt, akkor részemre ez a kérdés eldőlt. Azon persze lehetne vitatkozni, hogy ki, vagy kik vannak szereptévesztésben. Nem hiszek a kizárólagos és egyedüli üdvözítő igazságokban. Az élet nem fekete és fehér, napjainkban különösen nem. Nem tudok mit kezdeni olyan megállapításokkal, ami azt a tényt, hogy a tagdíjarányokat a tagság akarata ellenére nem lehet megváltoztatni, a demokrácia torz felfogásának tudja be. Több fordulóban, vitáikban, a rendkívüli kongresszusunkat megelőző testületi üléseken és legutóbb ez év tavaszán az országos titkári értekezleten volt napirenden a tagdíjmegoszlás kérdése. A jelenlegi gazdasági és szociális helyzetben tagságunk nem fogadja el az arányok megváltoztatásának szándékát.

— Alapvetően téves helyzetértékelésnek tartom azokat a kijelentéseket, amelyek a szakmai szakszervezetek természetes és egyben kényszerű önállósodási folyamatát, megerősödését így jellemzi: „Az önállóság túlhajtása, az önző egyéni, csoport- és szakmai érdekek válnak meghatározóvá, amelyek az atomizálódás irányába hatnak, és felmorzsolják a mo-

galmat, szétverik a még meglévő egységet.”

— **Lehet, hogy Önnek az egységről más fogalmai vannak?**

— Igen, én alapvetően mást értek egységen. Véleményem szerint az egység a felismert közös érdek és cél alapján jöhet létre, önkéntesen. Egy szakszervezet akkor teszi jól a dolgát, ha abban, amit elért, kiharcolt, az egyén, a csoport és az egész, az illető szakmában dolgozók érdeke megjelenik.

— **Az elnök szétforgácsolódásról és szakszervezeti kiskirályokról beszél.**

— Az elnök úr sok mindent összekever, és nem vesz tudomást tényekről. Leépülésről, szétforgácsolódásról beszél, miközben az elmúlt két évben a PDSZ megerősödött, komoly erőfeszítések után ez év tavaszán pedig egyesült a két távközlési szakszervezet. Ezek önmagukért beszélő tények. Az igaz, hogy a két nagy szakszervezetnek igen közelálló véleménye van a szövetségéről, annak működtetéséről, és ez a vélemény nagyon sok ponton ellentétes Lázár András véleményével. Arról nem is beszélve, hogy az elmúlt évek tapasztalatai azt mondatják velünk, hogy csak egy olyan szövetséget tudunk elképzelni, amely szolgálja a tagszakszervezeteket, nem pedig a szövetség dirigálja azokat. Azt pedig, ehelyett is vissza kell utasítanom, amit Lázár András a tagszakszervezetekről — így rólunk is — állít, vagyis, hogy „vergődnek a szervezeti pluralizmus hálójában, a hosszú távú stratégiai érdekek eltörpülnek az elavult, pénzügyi struktúrához” tix körömmel ragaszkodó egyes szakszervezeti vezetői érdekek mellett.”

— **Túlzott magabiztosságra utal az, hogy több tízezer emberről, jelen esetben a PDSZ tagságáról feltételezi, hogy egyes szakszervezeti vezetők egyéni érdekeit, szakszervezeti kiskirályok, felelősséget nem vállaló szakszervezeti vezetők igáját eltűrik. Sem valós, sem erkölcsi alapja nincs ahhoz, hogy itélkezzen.**

— Nincs, mert nem tudja milyen annak a felelősségnek a súlya, amikor a tagság akarata alapján egy ötvenezres szakszervezet egynapos országos sztrájkot hirdet. Nincs, mert nem élte át az egyeztető tárgyalások szikrázó feszültségét, és a döntés súlyát. Nincs, mert nem tudja, hogy egy hónapokig tartó bérralku után milyen keservesen keresedik ki az elért eredményt. Nincs, mert míg ő a hosszú távú stratégiák világában él, addig nekünk arra kell gondolnunk, hogy a postások munkahelye, kenyere, ma, holnap és holnapután is biztonságban legyen. Nincs, mert tudomást sem vesz arról, hogy támogatjuk az MSZOSZ-t, mert tudjuk — és tagságunkkal együtt mondjuk —, hogy szükség van egy erős, működő MSZOSZ-ra.

— **Mint ahogy azt is tudjuk, hogy nagy jelentősége van a nemzetközi kapcsolatoknak. Ennek megfelelően ápoljuk meglévő és építjük újabb kapcsolatainkat. Ennek eredményeként küszöbön áll a PDSZ felvétele a Postai és Távközlési Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségébe.**

— **Azt a jogot ugye nem vitatja az elnök, hogy gondolatait közzé tegye?**

— A demokrácia egyik biztosítéka, hogy a vélemények szabadon megformálódhatnak és nyilvánosságot kaphatnak, de a tények attól még tények maradnak.

Az MSZOSZ-elnök véleménye Interjú Nagy Sándorral

A Lázár Andrással készített interjúról az MSZOSZ székházában is sok szó esett. Valóban leépülőben vannak-e egyes szakszervezetek, általánosítható-e a tapasztalat, hogy gazdasági-pénzügyi nehézségekkel küzd a mozgalom középső és felső szintje. Az elnök, *Nagy Sándor* véleménye:

— Nem biztos, hogy a *leépülés* a legáltalóbb kifejezés, de a Lázár András által felvetett gondok nagyon valóságosak. A szakszervezeti működés néhány alapvető vonása nem felel meg a valódi szakszervezetek diktálta követelményeknek. *E gondok alapjaiban érintik a szervezetek működését.* Ilyen például a tagdíjosztzkodás, amelynek jelenlegi módja megfosztja a szakszervezeteket attól, hogy azt csinálják, ami a kötelességük, tehát jelentős szakértő gárdát tartanak fenn, oktassanak, képezzenek szakembereket, töltsék fel a sztrájk-alapokat, működtessenek korszerű információs rendszereket.

— **Ehelyett a magyarországi szakszervezeteket egyfajta segélyezési politika uralta el.** Ezt nem azért rosszallom, mert az alacsony jövedelmű emberek nincsenek rászorulva a segélyekre, hanem azért, mert a segélyekre fordított pénz azt az erőt gyengíti meg, amellyel magasabb szintű szociális ellátást vagy magasabb béreket lehetne kiharcolni.

— **Érdemes lenne egyszer utána nézni, hogy szakértők hiányában vagy kevesebb szakértővel mennyivel rosszabb pozíciókba kerültek munkavállalók akár a privatizálás során, akár a kollektív szerződések, megállapodások megkötésénél.** S mi lett volna, ha a szakmai ágazati szakszervezet jogászaira, közgazdászaira, pénzügyi szakembereire támaszkodhatott volna a közösség.

— **Ebben a gazdag alapszervezet, szegény ágazat világban úgy érzí fínt jobban meg tudják ítélni, mire költsek a pénzt?**

— Az ilyen képlet csak ideig-óráig maradhat fenn, ez a helyzet előbb-utóbb a korábban gazdag alapszervezetek elszegényedéséhez vezet, mert

meggyengülnek a pozíciói, meggyengül a befolyásuk, nem tudják azt nyújtani tagjaiknak, amit elvárnak tőlük. Ezért segélyeznek, és kialakul egy hamis körforgás, és ha komoly konfliktusokra kerül sor, akkor már nem tudja a szakszervezet a befolyását kellőképpen érvényesíteni, nem tud föllépni. Persze nem arról van szó, hogy ki minél magasabb szakszervezeti pozícióban van, annál jobban tudja, mit kell csinálni, de kinek-kinek a maga dolgát kellene csinálni, de hiába van elgondolásuk egy ágazati, vagy egy országos szövetség vezetőinek arról, mi lenne a feladat, ha ehhez az *eszközök hiányoznak.* E paradox helyzetben egyik oldalról egyre gyűlik a megoldandó feladatok listája, a másik oldalon pedig fokozódik az az érzet, hogy eszközök híján megvalósíthatatlanok a törekvések.

— **Régóta mondom, hogy a magyar szakszervezeti mozgalom önszegélyező pénztárra inkább hasonlít, mint szakszervezetre, mivel a begyűjtött tagdíjat inkább segélyezésre használja, visszaosztja, mintsem szakszervezeti funkciókra költené.**

— Az MSZOSZ-ban jó néhány olyan szakszervezet van, amely nem tudta megúszni az 1990-es szervezeti átalakulások vargabetűjét. Elég csak az élelmiszeripart vagy a kereskedőket említeni. Ugyanebben a cipőben járnak a postások is. Szükségszerű-e, hogy a gazdasági átrendeződést az egymástól független egységek létrejöttét „leképezze” a szakszervezeti struktúra, hiszen többen úgy vélekednek, hogy nincs szükség erős szövetségre.

— Nem vitás, hogy a gazdaság, a társadalom átalakulásai a szakszervezeteket sem hagyják érintetlenül. Bizonyos mértékig kikerülhetetlen volt az a nagy léptékű struktúrális átalakulás is, amelyen a magyar szakszervezeti mozgalom keresztül ment, és igen nagy számban jelentek meg szakmai szerveződések. Miközben ezt nem tartom természetellenesnek, azt hiszem, ma már nem ezzen kellene törni a fejüket, hanem azon, hogy ezt az utat bejárva, milyen érdekek mutatnak az értelmes újintegrálódás

irányába. Ezt mutatják egyébként a nyugat-európai szakszervezeti tapasztalatok is, ahol hasonló jelenségek után ma a legtöbb helyen igen erőteljes az integráció, s ha valahol eljutnak erre a felismerésre, ott valódi lépésekre van szükség, mert álszövetséget létrehozni eszközök nélkül, majd egy idő után számonkérőleg bebizonyítani, hogy ez a szövetség nem volt működőképes, az nem túl korrekt megközelítése ennek a kérdéskörnek. Ilyen módon továbbbi nehézségeket lehet egy természetes integráció elé gördíteni, hogy ha eleve működőképtelen struktúrák létrehozásából vonatik le az a következtetés, hogy nincs értelme a szövetkezésnek.

— **Én nem tudom és nem is akarom megmondani, hogy egy-egy szakmacsoportban a gazdasági szétválások milyen szakszervezeti struktúrát tesznek indokolttá vagy kevésbé indokolttá. Inkább a tapasztalataimat osztanám meg az olvasókkal. Azt látom külföldi és hazai szakszervezeteknél is, hogy egymástól sokszor rendkívül távol álló szakmai szervezetek is egy szövetségbe, egy ágazatba tömörülnek, pusztán azért, mert ezzel meg tudják sokszorozni az erejüket. Az sem mindegy, hogy ugyanaból a pénzből öt szervezetet kell-e eltartani infrastruktúrával, munkaszervezettel, vagy az öt szervezetnek lehetnek közös szakértői, közös infrastruktúrája, és ez nem mindegy a hatékonyság szempontjából sem.**

— Gyakoriak a szervezeti, szervezetpolitikai megfontolásokon túl a személyi megfontolások is, hiszen, ha valakinek más a véleménye, nem próbál meggyőzni érvekkel a többieket, vagy elfogadni bizonyos kompromisszumokat, hanem a legkönnyebb és legegyszerűbb megoldással a kisebbségi álláspontot képviselők kiválnak. Külön szervezetet alapítanak, nem törődve azzal, hogy bár a saját álláspontjuknak érvényt szereztek, de hosszabb távon saját maguknak is, másoknak is kárt okoztak. Nehéz persze tetten érni mikor van erről szó, ám sokszor érezni, hogy ilyesmi áll a háttérben.

— B. A. —

EUROFILEX '92 65. BÉLYEGNAP

(A 125. esztendő emlékére)

Az 1867. év a Magyar Postaigazgatás megszületésének, a szuverén Magyar Posta létrejöttének éve. Magyarországon és Erdélyben a postaügy irányítását 1867. május elsejétől a Magyar Földművelés-, Ipar- és Kereskedelmi Minisztérium vette át. A miniszter Gervay Mihályt — nagyváradi postaigazgatót — nevezte ki Magyarország országos postaigazgatójává.

Első intézkedéseinek eredményeként a magyar postahivatalok homlokzatáról eltűnt a kék-fejű sas, és helyébe a magyar címer került. A postaládák és postakocsi színe a fekete-sárga helyett piros-fehér-zöld lett.

A szuverén, nemzeti Magyar Posta 125. évében rendezik meg az EUROFILEX '92 nemzetközi postatörténeti bélyegkiállítását, amelyet a MA-BÉOSZ rendez a Magyar Posta támogatásával.

Ebből az alkalomból bocsátja forgalomba a Magyar Posta 1992. szeptember 4-én az első magyar királyi postacímert és a magyar történelmi múltat is idéző, a XXI. századba mutató új postai emblémát szelvényes bélyegen.

Az EUROFILEX '92 nemzetközi postatörténeti bélyegkiállításnak állít emléket a Helbing Ferenc rézkarcolatának reprodukálásával készült — lovas futárokat bemutató — blokk is.

A szelvényes bélyegsor és a blokk Vagyóczy Károly grafikusművész terve alapján a Pénzjegynyomdában 130 200 példányban készült. A sorozat (álló, illetve fekvő) perforálási mérete: 26,67 x 36,67 mm. A blokk bélyegképének perforálási mérete 40 x 30 mm, vágási mérete pedig 90 x 65 mm.

Magyar Posta

Liberálisok, szocialisták, szakszervezetek

„Európában századunkra négy nagy ideológia nyomta rá a bélyegét” — írja *Michel Rocard*. „A fasizmus elvesztette a világháborút. A kommunizmus elvesztette a hidegháborút. Csak két, e század előtt született és azt túlélő ideológia maradt: a szocializmus és a liberalizmus... Mi szocialisták, hiszünk a közösségi akarat lehetőségében és erényeiben. Ezenkívül a liberalizmus, a mérsékelt is, alapvetően továbbra is az egyének akcióit helyezi előtérbe, tagadva az emberek lehetőségét, hogy tudatosan uralják közösségi sorsukat...” (Le socialisme du futur, 1990/2.)

Igy látja (dióhéjban) a liberalizmus és a szocializmus viszonyát egy francia szocialista. És hogyan vélekednek róla a magyar szocialisták? „A liberalizmus Közép-Európában, így Magyarországon is sajátos helyzetben van” — nyilatkozta egy Magyar Hírlap-beli interjúban *Horn Gyula*, majd így folytatta: „A liberális politikai irányzatokat képviselő pártok jobbra második erőként jelennek meg a politikai küzdőtéren, s ezt én átmeneti jelenségnek tartom. Azok közé tartozom, akik azzal számolnak, hogy a liberalizmus a Nyugat-Európában honos helyre, egy közbülső erő szint-

jére szorul. Adott esetben ezzel a súllyal természetesen lehet tölteni a mérleg nyelvének szerepét. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy térségünkben a liberalizmusnak nincsenek komoly hagyományai olyan meghatározó területeken, mint a gazdaság és az államstruktúra.”

Fodor Gábor szerint Horn Gyulának nincs igaza. „Igenis vannak országok — hangsúlyozta ugyancsak a Magyar Hírlapban (július 18.) megjelent interjúban —, ahol a liberálisok a legerősebbek — például Portugáliában — és ott ők adják a miniszterelnököt is... Ami Nyugat-Európában liberális fel fogásnak nevezhető, az hossz- szas küzdelmekben, évszázadokon keresztül alakult ki, s az így formálódott gondolkodásmód átítatja az egész politikai életet... A közép-európai liberalizmus is különbözik a másfelé érvényesülő liberalizmustól, hiszen a mi térségünkben sokszor alapkérdésekre is választ kell keresni. Nálunk a liberalizmus olyan reneszánszát éli — s fogja élni a jövőben —, s olyan robbanásszerűen jelennek meg a liberális eszmék és ideák, mint amire példák a nagy gazdasági válságok után Nyugat-Európában voltak.”

Állítások és ellenérvek

Pető Iván úgy vélekedett, hogy neki nem az a fő baja az MSZP-vel, hogy utódpart, és még csak nem is az, hogy volt kommunista funkcionáriusok is vannak tagjai között, hanem hogy egyes kérdésekben a párt államszocialista elképzeléseket képvisel. Ilyenek például a válságágazatok, a nagyvállalatok, a szociális problémák, a szakszervezetek kezelésével összefüggő kérdések. A szabaddemokrata képviselő ugyanakkor utalt arra, hogy az MSZP-ben „mutatkoznak olyan körök, amelyeknek véleménye nem áll túl messze a szociálliberális állásponttól.”

Az SZDSZ más prominens vezetőitől olyan nyilatkozatok is elhangzottak, melyek szerint az MSZP nosztalgiaipárt, a szociális demagógia útján tévelyeg, s törekvései, módszerei megegyeznek a bukott állampárt szándékaival.

Demagógia vagy szociális túlérzékenység lenne a kormány korábbi ígéreteinek számonkérése? Egy baloldali párt politikájának kialakításakor ne vegye figyelembe a tömegek életkörülményeinek romlását? — kérdezik vissza a szocialisták. És hozzátesszik: nem igaz, hogy az MSZP mindenáron meg akarja menteni a nagyvállalatokat. Pusztulásra ítéltetett az a nagyvállalat, amelyet a társadalomnak kell eltartania. Nem értenek egyet azzal, hogy iparpolitikai koncepcióra nincs szükség. Nem értenek egyet azzal a felfogással sem, hogy a privatizációt állami beavatkozás nélkül kell lebonyolítani, s helytelenítik azt az álláspontot is, hogy az állam ne avatkozzon be a piaci törvények hatásainak érvényesülésébe. Azt vallják, hogy minden lényeges gazda-

ságpolitikai döntésnél figyelembe kell venni a szociális konzekvenciákat. A szociális piacgazdaság kiépítése feltételezi, hogy a munkavállalókat érintő minden kérdésben szükség van az érdekképviselői szervekkel történő konzultációra.

A szocialisták igent mondanak a piacgazdaságra, a gazdasági modernizációra. Az MSZP legutóbbi, szegedi kongresszusa félreérthetetlenül leszögezte: a szocialisták a demokratikus polgári Magyarországiért dolgoznak úgy, hogy ebben a szociális elemet, a szociális vonásokat, a társadalom szociális lelkiismeretét képviselik. Nem a piacépítés elvével, hanem a rossz és szakszerűtlen gazdaságpolitikával, az állam túlköltekezésével van bajuk. S azzal, hogy a gazdaság szétesése egyre mélyülő szociális válsághoz vezet.

A piaci hatások agresszív, zabolátlan ráengedése például az egészségügyre, az oktatásra, a kultúrára súlyos következményekkel jár, a legalacsonyabb jövedelműek rekesztődnek ki az ellátásból. Ezt a szocialisták elutasítják. Ezért az MSZP szociális programja hangsúlyozza: „A szociálpolitikai beavatkozás nem lehet hatékony a gazdasági válság megoldása nélkül, mert csak az utóbbi révén enyhíthetők a szociális feszültségek. Ugyanakkor válságkezelő programra van szükség, amely egyszerre keres megoldást a gazdasági és a szociális élet bajaira, amely nem terheli az elviselhetőség határain túl a gazdaság legkiszolgáltatottabb szereplőit, vagyis tudomásul veszi, hogy humán rekonstrukció nélkül nincs gazdasági újjászületés.”

ség mérséklésére irányuló elkötelezettség, az aktív szociálpolitizálás. Jellemző, hogy a Demokratikus Charta mozgalom vezetői is felhívást bocsátottak ki a szociális minimumok védelmére. Ez is bizonyítja, hogy van lehetőség megegyezésre egyes szociális alapértékekről liberálisok és szocialisták között.

Az ellenzéki pártok együttműködését Horn Gyula már több alkalommal szorgalmazta, mi több, a szocialisták még ennél is tovább mennének. Úgy ítélik meg, hogy egy szociálliberális koalíció lenne a legjobb az országnak.

Hogy ennek milyen a realitása, mekkora az esélye, azt ma még nehéz megállapítani. Az tény, hogy az ellenzékiesség összeköti a szocialistákat és a liberálisokat, amelynek látható jele az is, hogy a parlamentben gyakran automatikusan is azonos módon szavaznak, és közösen lépnek fel. A közeledést, az együttműködést az SZDSZ szociálliberális pártformája is segí-

ti, amely lényegében szociáldemokrata elveket vall.

Ugyanakkor jelentős nézeteltérések is vannak a szocialisták és a liberálisok között, amelyek az SZDSZ, a Fidesz és az MSZP kapcsolatában is kifejezésre jutnak. Erről vallanak azok a nyilatkozatok a liberális pártok vezetői részéről, melyek szerint a közeljövőben nem jön létre igazi megállapodás a három ellenzéki szervezet között. Ad hoc együttműködésre továbbra is számítani lehet, ám hogy miként alakulnak a kapcsolatok a '94-es választásokig, az még nyitott kérdés.

Annyi azonban máris bizonyosnak látszik, hogy az MSZP-t ért liberális kritikák nem egy lebecsült, gyenge pártnak szólnak, hanem olyanoknak, amely a képviselői pótválasztásokon elért részisikerek után megerősítette önbizalmát, s növelte népszerűségét. Ilyen módon az MSZP a liberálisok komoly vetélytársává vált a kormánykoalíciótól elfordult választókért folytatott harcban.

Ütközőpont

A liberálisok és a szocialisták közötti nézeteltérésekben jelentős tényező a szakszervezetekhez való viszony. Ez különösen azóta hevített vitákat, amióta az MSZP és az MSZOSZ közelebb került egymáshoz. Liberális oldalról ugyanis nem nézik jó szemmel, hogy az MSZP választási szövetséget ajánlott az MSZOSZ-nek, s ennek megfelelően a legnagyobb szakszervezeti szövetség már a békécsabai és a kishévi képviselőválasztáson támogatta is a szocialista jelölteket.

Nincs abban semmi különös, hogy a pluralizmus viszonyai között megoszlanak a vélemények az MSZP és az MSZOSZ szorosabb kapcsolatáról. A kérdés azonban úgy is feltehető, hogy miért kell csodálkozni (és féltékenykedni) egy baloldali párt és a szakszervezetek közötti együttműködésen, amikor a szociáldemokrácia és a szakszervezeti mozgalom között hagyományosan és törvényszerűen szoros a kötődés? E kérdés azért is jogos, mert közismert, hogy az SZDSZ jó kapcsolatokat ápol a Ligával (miként az MDF a Munkástanácsokkal).

Az sem felejtendő, hogy 1991 nyarán a kormánykoalícióval együtt a liberális pártok is megszavazták az ismert szakszervezet-ellenes törvényeket, és csak egyedül az MSZP szavazott ellenük. Ezek a törvények is hozzájárultak ahhoz, hogy növekedett a szakszervezetek megosztottsága és gyengült az érdekvédelem határfoka. S ma már nem a szakszervezetek esélyegyenlősége az első számú kérdés, hanem az, hogy fennmaradnak-e egyáltalán az érdekvédelem szervezetei.

Úgy tűnik, az utóbbi egy esztendő fejleményei, változó körülményei módosítják a liberális álláspontot is, hiszen az SZDSZ Országos Tanácsának legutóbbi ülése elítélte a kormány szakszervezeti politikáját. A testület állásfoglalása úgy fogalmaz, hogy „a kormány nem érti meg: az ország súlyos gazdasági helyzetében a szociális béke fenntartása megkívánja, hogy a mindenkori kormány egyenrangú partnernek tekintse a szakszervezeteket, s ne próbálkozzon működési lehetőségeik korlátozásával, zsarolásával.”

Szükséges és fontos megnyilatkozás ez akkor, amikor a kormány olyan törvénytervezetet

akar elfogadtatni a szakszervezeti választásokról és a vagyonmegosztásról a parlamenttel, amelyet a szakszervezeti konföderációk egyöntetűen elutasítanak. Figyelemre érdemes állásfoglalás azért is, mert az ellenzéknek — szemben a koalíció megosztó magatartásával — nincs egységesen támogató szakszervezeti politikája, és ez veszélyes helyzetet teremthet. A liberálisok és a szocialisták közeledése viszont növeli az esélyét az erős, egységes szakszervezeti mozgalom létrejöttének.

Kárpáti Sándor

Norvég vendégeink voltak

Rövid beszélgetés Trond Nilsennel

Szakszervezetünk norvég postás vendégei augusztusban a ferihegyi repülőtérre megérkezve alighanem azt hitték eltértek. Olyan kánikulai hőség fogadta őket, hogy egy közép-afrikai szakszervezet fogadó küldöttsége is furdóruhában mondta volna üdvözlő beszédét.

Fővárosunk ez idő tájt az ötödik legmagasabb hőmérsékletű város címével „büszkélkedhetett”, harcban az Arab-öböl nem éppen hűvös klímájú városaival.

Norvég barátaink a valóban „forró fogadtatás” után a Balatont keresték fel. Alighanem közel járok az igazsághoz, ha azt mondom: otthoni tusolójuk vize talán sohasem éri el néplavórunk akkori vízhőmérsékletét.

Trond Nilsen, a norvég országos szakszervezeti vezetőség tagja erről így nyilatkozik:

— Ittlétünk, s fogadtatásunk valóban igen meleg és forró volt. De ezt érthetjük emberi kapcsolatokra is.

— Önök az ügyvezetői hiedeg észak képviselői, mit éreznek ilyenkor?

Második évfolyamát kezdi meg a Békési György Posta-forgalmi Szakközépiskola azon osztálya, mely tanulóinak marketing szemléletű képzést nyújt.

Herczeg Sándorné igazgatónő véleménye szerint egyelőre korai lenne átfogó tapasztalatokról beszélni, az viszont tény, hogy ebben a tanévben már két osztály indult hasonló tanulási feltételekkel.

S hogy az ezekben az osztályokba járó ifjak különbözőnek-e a hagyományos postai ismereteket tanuló társaiktól? Bizonyos értelemben igen, de ez teljesen természetes. Talán fegyelmezettebbek, talán jobban odafigyelnek, de tanításuk is több pénzt igényel a hagyományos tantárgyakat

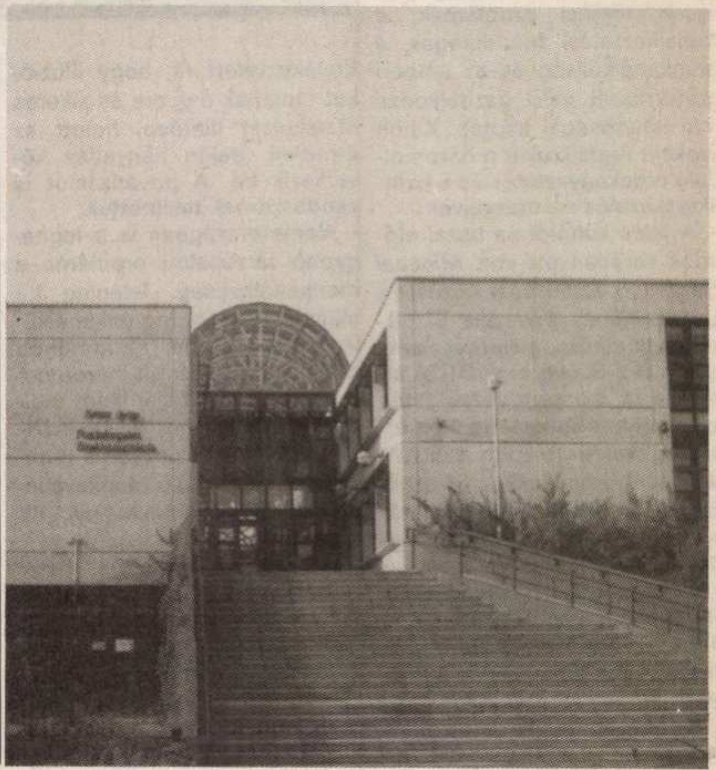
tanulókénál, s itt elég, ha csupán az idegen nyelv igen intenzív oktatásának költségeiről beszélünk.

Végezetül egy személyes vélemény.

Meglehetősen sok iskolában jártam életem során, de ilyen szép és hangulatos épületben kevésben. S itt a hangulat szót nem véletlenül használok. Ilyen környezetben csak jól lehet tanulni, és indulásként megszokni a rendezett, emberbarát környezetet.

Bízunk benne, hogy az itt tanult és észlelt stílust később sem felejtik el az iskola tanulói. Ez egyaránt érdeke a postának, s a hozzá forduló ügyfeleknek is.

— v. —

Együttműködés, megegyezés, koalíció?

A szociális érzéketlenséget gyakran vetik a kormány szemére. Szociális érzékenység nélkül egyetlen párt sem szá-

mithat sikerre a közvélemény előtt. Tisztában vannak ezzel a liberálisok is. Azzal, hogy szinte kötelező az empátia, a szegény-

A piacgazdaság motorja a verseny

Beszélgetés Michael Geuenichhel

Az Emberi Erőforrások Fejlesztése Alapítvány, a Munkaügyi Minisztérium, a Friedrich Ebert Alapítvány, az MSZOSZ és több szakmai szervezet szeptember 3–5. között nemzetközi konferenciát szervezett a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. A munkaerőpiac — eszközrendszer — érdekegyeztetés című tanácskozáson a munkavállalók, a munkaadók és az állami szervek képviselőin kívül jelen voltak a munkanélküliség kezelésére alakult szövetségek, alapítványok, oktatási intézmények, munkaközvetítő irodák és fejadászok.

A legnagyobb figyelmet a rendszerváltozással együtt járó munkaerőpiaci problémák, a foglalkoztatási feszültségek, a munkanélküliség és az emberi erőforrással való gazdálkodás mai lehetőségei kapták. Külön szekció foglalkozott a háromoldalú érdekegyeztetés és a konfliktuskezelés módszereivel.

A jeles külföldi és hazai előadók sorában ott volt *Michael Geuenich*, az Európai Község Gazdasági és Szociális Bizottságának elnöke, a Német Szakszervezeti Szövetség (DGB) alelnöke is, aki sajtóbeszélgetés keretében is ismertette Németország keleti felében szerzett legfrissebb gazdaság- és szakszervezetpolitikai tapasztalatait, és szólt magyarországi megfigyeléseiről is.

A német gazdaságpolitikus és szakszervezeti vezető — a Népszava, a Magyar Hírlap, a Vasas, a Textilmunkás és a Postai és Hírközlési Dolgozók Lapja munkatársainak kérdéseire válaszolva — kiemelte: a nagy kérdés az, hogy a tervgazdaságból miként lehet átmenni a szociális piacgazdaságba. Jellemző epizódként említette, hogy az egyesítés után a kelet-németek először csak nyugat-német termékeket vásároltak. Az egyesítés fő nyertesei a nyugat-német konszernek voltak.

Emlékeztetett rá, hogy illúziókat tápláltak a gyors és sikeres átalakulást illetően, holott az átmenet idején hanyatlás következett be. A privatizációt is csodaszernek tekintették.

Németországban is a legnagyobb társadalmi probléma a munkanélküliség. Jelenleg 1,2 millió a bejegyzett munkanélküli, 1 millió ember az átmeneti szabályozás alatt áll, háromnegyed millióan bejáróként dolgoznak Nyugaton. A volt NDK területén 40 százalékos a munkanélküliség. Sok munkavállalót korongedménnyel nyugdíjaztak.

Az előadó elmondta, hogy sokféle módon — a fogyasztás színvonalának emelésével, infrastruktúrával, beruházásokkal — segítik a keleti országrész lakóit. Ami a szakszervezeteket illeti: jelenleg a DGB szervezetei működnek Keleten is. Itt 50 százalékos a szervezethez tartozás, Nyugaton pedig 30. A szakszervezetek kollektív szerződéseket és bértarifa-megállapodásokat kötnek. A szakszervezetek a legstabilabb tényező az alkotják. Gondoskodnak róla, hogy a kormány sohase felejtse el érvényesíteni a szociális szem-

pontokat. Úgy számítják, 3-4 év múlva a keletiek is elérik a nyugatiak bérszínvonalát.

Michael Geuenich jelezte, hogy a keletnémetek sem tudnak a piacgazdaság keretei között mozogni, hiszen évtizedekig máshoz szoktak. Ezt meg kell tanulniuk a szakszervezeteknek is. Át kell állítani a fejeket annak megértéséhez, hogy a piacgazdaság motorja a verseny. Mások az érdekek, mint a tervgazdaságban. A közösgeneknek, az államnak azonban fel kell fogniuk a piacgazdaság negatív hatásait, segíteni kell a gyengébbeket, a rászorultakat. Szociális törvényekkel és a legkülönbözőbb eszközökkel, intézkedésekkel.

Ebben van nagy szerepük a szakszervezeteknek. Abban, hogy fellépjenek a töke möhóságával szemben. A szakszervezeti fellépés azonban csak akkor lehet eredményes, ha az érdekvédelmi szervezetek egységesek. Így s ezáltal tudják a kormányt folyamatos párbeszédre kényszeríteni, arra, hogy igényelje a szakszervezetek jelzéseit, javaslatait.

— kárpáti —

Magyar—horvát—szlavón postásbarátkozás

Aggódva figyeljük a déli határaink közelében dúló kegyetlen vérengzést, a Vajdaságban élő magyarság szenvedését. Mivel hozzánk a horvát és szlavón nép érzelmileg közel áll, örülünk kivívott függetlenségüknek, figyelemmel kísérjük helyzetük alakulását.

A két ország népéhez történelmi szálak fűznek bennünket, még az Anjou-házbeli királyaink, majd később az 1867-es kiegyezés idejétől az első világháború befejezéséig.

A mai postás generáció előtt kevésbé ismert, hogy a kiegyezés után a monarchián belül a magyar és horvát—szlavón terület postamesterei és kiadói között szoros kollegális kapcsolat létezett. A gazdasági fellendülés, a nagy vállalkozások tömeges munkaerő foglalkoztatása során jelentkező túldolgoztatás korlátozására országszerte gombamód szaporodtak az önszervező társadalmi egyesületek, köztük a Postamesterek Önszervező Egyesülete, majd 1871-ben a Postai Kör „a postahivatalbeliek szakképzett-ségének előmozdítására és a kölcsönös érintkezés elősegítése érdekében.” Tagjai a Budán, Pesten lakó tényleges vagy nyugdíjas postatitkárságok voltak, nagyszámú tagságukat 32 tagot számláló bizottság fogta össze.

Ezt követően 1875-ben alakult meg a Magyar—Horvát—Szlavónországi Postamesterek Egyesülete Budapesti székhellyel. Titkára *Paulay Zsigmond* magyar postamester, a népszerű színigazgató, *Paulay Ede* és a tokaji postamester, *Paulay Gábor* testvére. A horvát—szlavón tagságot Zágrábban *Michalovics* postamester képviselte.

Előzményként megemlítem, hogy a Horvát-Szlavónország autonómiáját kimondó 1868. évi XXX. tc. postai vonatkozásban az országoknak önállóságot nem adott. A posta irányítása a pesti posta főigazgatóság alá tartozó zágrábi igazgatóság útján történt; e területen a hivatalos nyelv a horvát volt. Az itt foglalkoztatottak számára a horvát nyelv ismerete kötelező alkalmazási feltétel volt. A nagy forgalmú postákat 1871-től fokozatosan kincstári kezelésbe vették, tisztviselőiket állami fizetési rendszerbe sorolták. A magukra maradt kis posták vezetői és alkalmazottai, a kiadók széles körű programot hirdettek meg helyzetük javítására, amit a postamesterségek államosításától reméltek. Az

egyesület célját „az összes nem állami postahivatalbeliek érdekeinek megóvásában, a fennálló magyar postai segély és gyámlelet támogatásában” jelölték meg.

Tagságát a nyolc postaigazgatóság területén 29 tagú bizottság képviselte, titkára, a nagy tekintélyű *Paulay* mindhárom területen szívósan harcolt a postások érdekében. Több hasznos, a postások szakképzettségét, anyagi helyzetük javítását, közéletbeli megbecsülését szolgáló javaslattal élt a felsőbbsség felé, ami azonban a változó gazdasági helyzet, az egymást követő miniszterek ígéretének elmaradása miatt nem valósult meg. Végül is a nagy lelkesedéssel létrejött és működő egyesületet a „vasminiszter” működésének idején csak magyar vonatkozásban engedélyezték, úgy az megszűnt, illetve a magyar királyi postamesterek és kiadók egyesületeként működött tovább.

A magyar és horvát postások közötti hasznos kapcsolatot elevenítették fel a budapesti postamesterek 25 fős csoportjának 1904. októberében Horvátországban tett baráti látogatása során. A látogatásról a Postás Évkönyvből lehet megismerni a részleteket.

A két csoport első családlátogatása a zágrábi Bárány fogadó nagytermében történt közös vacsora és ismerkedés közepette. A feleségek gyors, szívélyes barátkozása kihatott a férjek kezdetben szakmai, majd mindinkább más irányú beszélgetésére. Másnap *Sorák Péter* lika-petrovosellói postamester, a horvátországi tartományi gyűlés és a magyar parlament tagja fogadta és üdvözölte a magyarországi vendégeket a zeneakadémia dísztermében. Ide már 65 postamester jött el, akik egyöntetűen javasolták, majd elhatározták, hogy a magyarországi egyesület létesítsen egy albizottságot, melynek feladata lenne a horvát postamestereknek a magyarokkal való testvéries együttműködésre és egyesülésre a rokonszenven és a hajlamot fejleszteni. E célból a horvát és szlavón postamesterek a nyugdíjgyejesületbe való tömeges belépésre fogják ösztönözni, és a nyelvi nehézségek feloldására a magyarok a Posta-Közlönyt a horvát postamesterek és kiadók részére havonta egyszer kivonatolva horvát nyelven jelentetik meg. Az ülés után 40 tagú delegáció tisztelt *Kassics Antal* postais és táviró-igazgatójánál, aki a küldöttségekhez ovációval kísért

horvát majd magyar nyelven szólt. A hivatalos aktus után a társaság négy vasúti különkosiban gyorsvonattal Fiuméba utazott.

Fiumében a kormányzó által tett tisztelő látogatás után megtekintették a sok-sok magyar pénzen kifejlesztett kikötőt, ahol akkor rakodott be a Pannónia nevű gőzös, amely 2500 Amerikába kivándorló magyart is szállított. Alkalmuk volt tájékoztatást kapni az utazás megszervezéséről, útközi ellátásukról és a kivándorlók reményeiről, hangulatáról. A fiumei posta- és táviratisták a Hotel de Vill szállóban 80 terítékes bankettet rendeztek.

Másnap a népes társaság hajóval Velencébe utazott, ahol a látogatókat a látványok sokasága fogadta. A Márkus téri (Szt. Márk tér) nagytemplomban egy hozzájuk csatlakozott magyar pap közreműködésével szentmisét hallgattak, majd végigjárták és megcsodálták a templomter nevezetességeit, a dozsapalotát, a szomorú emlékü fogházat, a sóhajok hidját, megtudták, miért hordanak fekete öltönyt Velence vízi fuvarosai, a gondolasok. Utaztak gondolán, gőz-propellerrel a nagy csatornán, etették a Márkus tér galambjait. A templomokban a gyönyörű műalkotások láttán elfelejtették, hogy az Istenet keresni jöttek, mert az ő háza Velencében nemcsak az imádság háza, hanem a szép-művészetek kincsesára is, melynek látására idesereglik az egész művelt világ.

A magyar—horvát—szlavón postások 1904. őszi találkozója, a húsz évvel korábban megszakadt kapcsolat újjáélesztése elősegítette a kollegális szellemet, a népek közötti barátság ápolását.

Az 1914-es politikai események, Ferdinánd trónörökös elleni gyilkos támadás az első világháború kiobbantásához vezetett, s az azt követő trianoni békediktátum szinte előkészítette a második világháborút. A balkáni népek egy részének közös állama nem bizonyult szilárdnak, darabokra hullott, romjain új nemzeti államok képződnek. A politikusok a népek együttélésének új útját-módját keresik. A új tervet, elgondolások mellett talán eredményes lenne a szakmai kapcsolatok létesítése, egymás gondolatainak megismerése, megbecsülése.

Nemcsak déli, hanem minden irányban.

Kamody Miklós

MOSOLYGÓ POSTÁSMÚLT

Posta és a vasút kapcsolata

— Jó barátságban vagytok ti a vasutasokkal?

— Hognel! A múlt éjjel is két pofont álltam ki egy vasutas helyett.

— Hognygy?

— Távirattal csengettem be hozzájuk, s az asszony azt hitte, hogy az ura jött haza.

Régészek

— Az egyiptomiak egyik templomában sok drótot találtak, ami azt látszik bizonyítani, hogy az egyiptomiaknál már volt valamilyen telefon használatban.

— Az semmi! Az Asszíriában most folyó ásátásoknál például egyáltalán nem találtak drótot, ami azt bizonyítja, hogy ók már valamilyen drót nélküli távirót használtak!

Pontos kézbesítés

— Nem szégyenli magát, Zsuzsi? — Menyasszony létre a postással csokolózik!

— Nem tehettek róla, nagyságos asszony. A vőlegényem sok csókot küldött a postán, s a postás azt kézbesítette!

Félreértés

Levélhordó (hazaérkezik): Rettenetesen szomjas vagyok! Felesége: Hozzak friss vizet?

Levélhordó: Nem kell! Én nem piszkos, hanem szomjas vagyok!

Mozgós sors

Orvos: Ajánlom magának, barátom, hogy mindig csak hig ételeket egyék. Rántott levest, hig főzeléket...

Mozgópósta: Azt nem lehet, doktor úr!

Orvos: Miért?

Mozgópósta: Mert kilötyög a tányérbulla!

Megnyugtatás

Feladó: Igaz kérem, hogy Franciaországba postán nem lehet eleven tyúkot küldeni?

Kezelő: Csak tessék feladni bátran. Mire odaér, úgyis megdöglik.

A telefon elmélete

— Nem tudom felfogni, miként működik ez a telefon.

— Pedig igen egyszerű. Képzeld egy macskát, melynek a feje Budapesten van, s a farka Debrecenig ér. — Debrecenben a farkára hágnak, Budapesten nyávog. Efféle a telefon.

Az egészen más

Levélhordó zörget az ajtón.

— Ki az, mit akar? — szól a háziúr.

— Adóintést hoztam, kérem alássan...

— Nincs itthon senki! — fel-lel mérgesen a háziúr.

— De egy utalványt is hoztam 200 pengőről.

— Hát akkor jöjjen csak be, kedves postás bácsi!

A posta nyelve

Az egyik diplomata Genfben elküldte a színmagyar szolgáját a postára, hogy ajánlott levelet adjon fel. Ő a megbízásban pontosan eljárt, pedig semmiféle idegen nyelven nem tudott. Mikor visszatért, megkérdezte gazdáját:

— Hát megértették, mit akarsz?

— Hognye, hiszen postás nyelven beszéltem velük!

— Hát mit mondtál nekik?

— Azt, hogy „stempli, recept, oszt piff-puff.”

Néhány jó tanács

Az öreg levélhordó tanítja az utódját:

— A közönséggel mindig udvariasan, finoman kell bánni! Még ha gorombáskodnak, akkor se szabad, még gondolatban sem, megsértened valakit. Hadd járjon a pófája, pukkadjon meg mérgében, akassa fel magát, csak te maradj udvarias.

Postakönyvekből gyűjtötte:

Rákóczi Margit

Szuszi, a Fickó

Novemberi hűvös szombat délelőtt. A Déli pályaudvaron ügyekszem a pusztaszabolcsi vonathoz. Az utas nem sok. A harmadik kocsira, a nem dohányszoba fölébe. A helyiség üres, s kellemes meleg. Leveszem a felsőkabátom, a kalapom, és az ablak mellé ülök. Nézek kifelé, nők és férfiak bal-lagnak előre.

Kilenc órakor a vonat elindul. Tekintetem kint jár: nézem, ahogyan az akácfák megbar-nult lombját a szél élénken mozgatja, s az élettelen levelek pörögve hullanak lefelé.

Fél óra múlva, Érd-felsőn a vonatról leszállok. S aztán kényelmes lépegetek a Bethlen Gábor utcán fölfelé a tuszkulánumi dombra. Fölöttem alacsonyan s hangtalanul varjúk lenggetik a szárnyaikat.

Nemsokára közeledem a kerthez, s tágra nyílt szemmel nézem a házikót. Az ajtó csukva. Szorongásom elmúlik, s nyugodtan tárom ki a vaskaput. Közben hallom: a kertben kutya-vakkant. Föllepek a teraszra,

majd tekintetemet a szerszám-mos helyiségre röpítem. Látom ám, hogy a bódé mellett egy kutya ül. Kimeredt szemmel nézem. Tacsó. Indulat mozdul bennem; a kezem magasba emelem és mozgatom. A kutya föláll és néz. A lábammal dobantok. Ettől már megijed, és szalad a kerítés felé.

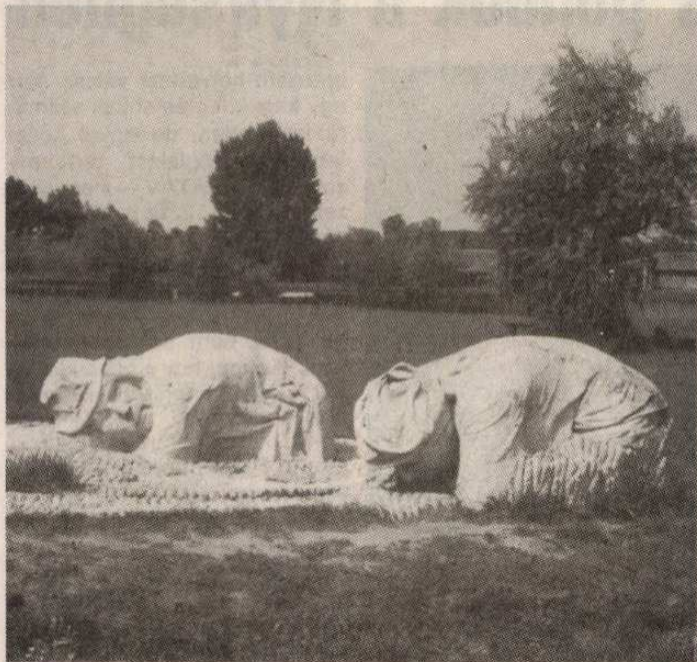
A házikó ajtaját kitárom, a táskát leteszem, s aztán indulok, hogy körbejárjam a kertet. A tacsó a kert sarkában ül, néz, figyel. Megint magasba emelem a kezem és mozgatom. Ekkor a tacsó a fejét leejti, és átbújik a szomszéd kertbe. Egy fa mellett még áll, visszafordul, megint néz. Sajnálattal éledezik bennem, s azt gondolom: „Talán egy kidobott kutya?” Ilyesmit manapság hall az ember. A kuttyajukat megünják, kocsiba teszik, s aztán a határban elengedik. Most már igazán sajnálom. Megyek a kerítéshez és beszélek hozzá: „Szuszi kutya, gyere közelebb! Ne félj, nem bántlak.” A Szuszi név gyermekkorai emlék. Szülőfalumban

otthon minden kutyánk a Szuszi nevet kapta. A tacsó hívogató szavaimra szusszant, s a fejét följebb emeli. Intek neki, és azt mondom: „Na, mozduljál! És gyere vissza! Gyere, adok neked enniavól.” Sokára a fejét lejjebb engedi, szusszant, és odajön a kerítéshez, megáll, a fejt megemeli és néz. Leguggolok, a drót alatt átnyúlok, és a fejét simogatom. Nyöszörög, és közelebb húzódik. Fölemelem a kerítés alját és hívom: „Gyere hozzám, Szuszi!” Topog, majd a hasára ereszkedik, és lassan átbújik. Melléje guggolok és simogatom. Az egész teste remeg. Fölelem van benne. Igyeekszem megnyugtatni. Tovább simogatom. Aztán hívom: „Gyere, Szuszi, adok neked enniavól!”

A feleségem tett a táskába vajás kenyeret téliszalámmal. Sietek a házikóhoz. Szuszi vakant, ugrál, s fut a házikó felé. Amit a házikó teraszán látok, ámulatba ejt. A tarkafejű tacsó két lábon áll, fülei mozognak, és az első lábait játékosan emelgeti...

A tujabokor alatt találok edényeket. Kimosom őket, az egyikbe vizet öntök, a másikba

Földművesek

Melocco Miklós szobra Pusztaszeren

A távközlés tízparancsolata

A postához hasonlóan a századfordulón az akkor már réginek számító távirat-feladás és a viszonylag újak tekinthető telefonálás sok elégedetlenséget szült mindkét — ügyfél és kezelő — oldalon. Ezekből is összeollóztam egy csokorra valót, és így megalkottam a távközlés tízparancsolatát:

I. Táviratod szövegét olvashatóan írd meg, mert a hieroglifák megfejtése sok időbe kerül, a távirat pedig — rendszerint — sürgős.

II. Táviratodnál a rendelkezési távirad hivatal legyen mindig az utolsó szava a címnek, mert különben megtörténhetik, hogy „Wien, Hotel Hamburg” című táviratodat Hamburgba küldik a Hotel Wien-be.

III. Csak magadnak használsz, ha táviratodra ráírod a saját pontos címedet is.

IV. Csak akkor kérj telefonösszeköttetést, ha biztosan tudod a hívószámát annak, akivel beszélni kívánsz. Inkább nézd meg előbb a számot, semhogy virágkeskedés helyett a műtrágyagyárral kapcsoljanak össze.

V. Vannak kétségbeesett pillanatok, amelyek óráknak tűnnek fel, de ne legyen rögeszméd, hogy az a perc, míg a telefonközpont hívásodra jelentkezik, okvetlen egy tel-

jes óra. A telefonszámot is jól nézd meg, mert elvégre arról a központ nem tehet — ha teszem —, Mezei Lipót száma helyett, a Lipótmező számát mondd be.

VI. Tévedés azt hinned, hogy a gorombaság és az „úr” fogalma fedi egymást. A közmondás nem azt mondja: „goromba, mint egy főúr”, hanem azt, hogy: „durva, mint egy kocsis”.

VII. Ne sajnáld a központtól a „kérem” megszólítást. Nem pusztán udvariasságból, de a kezelő is jobban megérti a számot, ha ezt már egy közömbös szó megelőzte.

VIII. Figyeld a telefonkezelő szavára, hogy az esetleg rosszul ismételt hívószámot még idejében helyreigazíthassad.

IX. Ha a központ rögtön nem felel, mert mással van elfoglalva, vagy ha a hívott fél nem válaszol, mert nincs otthon — gondold meg, hogy a kezelőnek sok úr parancsol egyszerre, s az előfizetők a központtól nem kérnek eltávozási engedélyt.

X. Ha valami bajod akad a telefonnal, ne emlegesd mindjárt Ázsiát, hiszen mindnyájan onnan jöttünk ezelőtt több mint 1100 évvel — lovon!

— rákóczi —

A posta logója

Kultúrtörténeti esemény színhelye volt nyáron a Benczúr utcai Postás Művelődési Ház díszterme, ahol bemutatták azokat a tervek, amelyeket egy angol cég, a Business Group készített. Olyan emblémákat, amelyek reprezentálni kívánják a monopolhelyzettől megfosztott Magyar Postát. Az újságírókat előbb megvároztatták, amíg végül leleplezték az új emblémákat. Nemcsak a sajtótájékoztató volt rendhagyó, hanem a logó, azaz az új image, ami magyarul *arculatot* jelent.

A bemutatón szóvivő volt gróf Széchenyi István leszármazottja, az Amerikából hazatért tanár-festőművész is. Három éve telepedett le Magyarországon, és most egy törökbálinti kísérleti általános iskolában tanít rajzot és angolt. Emellett avatott szakértője a forma-tervezésnek. Az ifjú Széchenyi Péter nemcsak azért vállalta a rendhagyó szereplést, mert felkérték, hanem azért is, mert ősei sokat tettek a magyar infrastruktúra fejlesztéséért, harmadrészt pedig, mert egy távolabbi, de igen fontos célt szeretne elérni, Budapest közelében létrehozni egy képzőművész-alkotótábor, ahol pedagógusok festhetnek, rajzolhatnak, szobrászkodhatnak. Az alapítvány neve: Széchenyi Művészeti Alapítvány. A fiatal képzőművész azt is elmondta, hogy az angol cég által terve-

zett embléma szerinte korszerű, nemzetközi színvonalú jelkép, amely rögtön szembeötlők és megjegyezhető.

Stephen Hitchins úrtól azt kérdeztem, nem félt-e a magyar közvéleménytől, hiszen csoportja egy meglehetősen szokatlan és modern embléma-sort tervezett.

— Már régóta érdekel, izgat Kelet-Európa történelme és kultúrája, benne Magyarországé. Sokat olvastam az országról, s amióta itt vagyok, alaposabban tanulmányoztam „csapatommal” a Magyar Postát is. Természetesen figyelembe vettem a hagyományokat. Mi a tervezés területén nem akartunk forradalmat csinálni, csak olyan emblémát, amely a hagyományokat megőrzi és mégis modern. Azt igyekeztünk ábrázolni, ami hasonlít az első magyar bélyeg ábráira. De igen fontos hangsúlyoznom, hogy feladatunk nemcsak az embléma tervezése volt, hanem a Magyar Posta image-ének újjáalakítása is. Ez ötéves program lesz, fokozatosan kicseréljük az új formák alapján a kocsparkot, az épületeket ennek jegyében újítatjuk fel, s így terveztük meg az egyenruhákat is, no meg sok-sok postai tárgyat. Úgy is mondhatnám, hogy a Magyar Posta szervezeti image-ét követi a posta arculatának újjáteremtése.

Megkérdeztem Zimmermann Ottót, a sajtó- és reklámozástály vezetőjét, hogy valóban nemcsak emblémaváltásról van-e szó?

— Nemcsak az emblémákat változtattuk meg — hangsúlyozta —, hanem minden olyan azonosítójelet kicserélünk, amelynek kapcsán a posta szolgáltatásai valamilyen formában jelen vannak, vagyis a nyomtatványoktól az egyenruháig, az autótól a hivatalig szinte mindent. Tehát egy komplex vállalati arculatváltásról van szó. Még az adminisztratív személyzet irodabútorai is e formákhoz igazodnak majd. Az ügyfelek tehát nemcsak a postahivatalban, az újságárusoknál találkozhatnak az új arculatú postával, hanem egy-egy igazgatóságban és telephelyen is.

— Miért volt erre szükség?

Nem lehetett volna ezt a pénzt például posták felújítására, egyéb beruházásokra fordítani?

— A reklám üzletileg hosszabb távon megtérül. S mindenféleképpen változtatni kellett, hiszen a régi arculat már megcsúnyult, és sok szempontból már elavult volt a posta image-e. A posta sok esetben hatóságként viselkedett, ez sem növelte népszerűségét. A rendszerváltás utáni demokratikus sajtó pedig elsőként az ilyen hatóságként viselkedő közintézményeken verte el a port. A rendszerváltás ugyanak-

mák tervezetetéséből áll. Egyébként minden ágazatnak, így a hírlapszolgálatnak is külön csinaltattunk emblémát.

— Csak szervezetében, külsejében változik meg a posta?

— Mindemellett az ügyfelek igényeihez is jobban kell igazodnunk. Ez is a posta image-éhez tartozik. Bevezettük a postafaxszolgálatot. Az eddig szűk kör részére igénybe vehető szolgáltatás 291 postahivatalban lesz hozzáférhető. Új szolgáltatásunk az Express Mail Service nemzetközi gyorspostahálózat kibővítése. Nemcsak 53 országba lehet gyors küldeményeket eljuttatni, hanem belföldre is, mert létrehoztuk a belföldi gyorsposta-szolgáltatást is. EMS-küldeményt hazánk 140 településének 161 postahivatala vesz fel, és juttatja el a címzetthez szupergyorsasággal. Helyi küldeményt négy órán belül kézbesít a posta, más településre szólót pedig a feladást követő napon reggel hat és kilenc között adja át a vállalat kézbesítője az ügyfélnek.

— Szükséges természetesen az image kialakításához az egységes postai arculat megőrzése mellett, hogy egy-egy üzletágban nagyobb szerepet kapjon a marketingmunka. Jó példa erre a mind több csomagküldő cég megjelenése a piacon. A csomagküldő szolgáltatók többségét kedvezően fogadta a lakosság, a posta pedig felismerte, hogy érdemes ebbe a közönségigényt kielégítő szolgáltatásba bekapcsolódni. A Magyar Posta mintegy harminc csomagküldő céggel van szerződéses kapcsolatban, és keresi a további forgalomnövelés lehetőségeit.

Barry Dunnage, az embléma tervezője

kor rákényszerítette a postát a strukturális változtatásra, levált a műsorszórás és a telefon, s átszervezték a hírlapterjesztés szervezetét is. Úgy érzem, a posta visszatért eredeti feladataihoz: valóban szolgáltató céggé vált. Ám ezzel egyidőben szükséges volt a tartalmi változásokat tükröző külső arculat megváltoztatása is, ami, hangsúlyozom, nemcsak új emblé-

Nem véletlen, hogy pont most, a Magyar Postaigazgatás megszületésének 125. évfordulóján kezdődnek a változások. A szuverén Magyar Posta 1867-ben alakult, és az első intézkedésének eredményeként a magyar postahivatalok homlokzatáról eltűnt a kétfejű sas, s helyébe a koronás magyar címer került. A posta image-ét erősíti, hogy az évforduló alkalmából megrendezik az EUROFILEX '92 nemzetközi postatörténeti bélyegkiállítást. Ennek tiszteletére bocsátotta ki szeptember 4-én a Magyar Posta az első magyar királyi postacímert és a magyar történelmi múltat idéző, már a XXI. századba mutató új postai emblémát, bélyegen.

Kétségkívül nem lesz olcsó az arculatváltás, de minden bizonnyal megéri, ha nemcsak külsőségekben, hanem alapjaiban változik meg a Magyar Posta.

— U. A. —

pedig beleaprítom a vajás szalámis kenyeret, és a bódé mellé teszem. Szuszi térdelve eszi a finom falatokat. Nagyon éhes. Pillanatok alatt üres az edénye, nyalja a száját és néz. Még enne. Ennyi volt. Sajnálom. Úgy határozok: holnap is jövők, s akkor igazán teleetetem...

Utazom vissza Budapestre, ülök a meleg vonatban és Szuszira gondolok. Ha sokáig a kertben marad, építék neki deszka házikót, jön a hideg tél, ne szenvedjen.

Egy órákor Pesten vagyok. A feleségem ajtót nyit, s mert arcomon fényes mosolyt lát, azt kérdezi: „Találkoztál valamelyik érde rokonnal?” Állók a konyha közepén, és lobogó hangon mesélem Szuszit, kerünk vendégét. Asszonyom összecsapja a tenyerét, s azt mondja: „Te ráérezteél! Napok óta a kertet mondogatod. Szegény gazdátlan kutya. Persze, hogy viszol neki enni.”

És másnap délelőtt ötliteres fazékba levest készítr aprócson- tokkal, nokedlit és májas hurkát.

Tizenegy óra tájban érkezem az érde kertbe. Szuszi most is a bódé mellett ül, és figyel kifelé.

Mikor meghallja a kulcsörégést, fölugrik és szalad hozzám, nyüszít, száját a kezemben lévő kosárhoz nyomja, s mert érzi az étel illatát, nagyot vakkant és fut a bódéhoz.

Az edényét fényesre nyalta, s úgy, ahogy van, én teleöntöm étellel. És Szuszi térdelve habzsolja a finom falatokat. Megyek neki vízért. És mire visszaérkezem, már üres az edénye.

A fazékból kiöntöm a maradékot. Ezt már csak nyugodtan nyalogatja. Melléje guggolok, simogatom és mondom neki: „Szuszikám, vigyázz mindenre! Holnapután ismét jövők.” Fejét a lábomhoz nyomja, szusszant, és mellettem ballag a kapuig...

Decemberi hideg nap. Deltájban kész vagyok az etetéssel, s a tekintetem elengedem az utca felé. S látom, hogy a szemben lakó szomszéd — nyolcvan év körüli, piros arcú férfi — áll a kapu előtt, s nézelődik. Egy igazán vigyázó szomszéd, persze, hogy kimegyek hozzá és üdvözlöm. Szuszi szalad előre. A szomszéd kezét fogunk, s érdeklődöm az egészsége felől. Ráncos arcán mosoly virul és jó kedvvel mondja: „Még tíz évig így! Aztán jöhet a...”

Mellettünk motorkerékpárral megáll a kézbesítő, levelet és újságot ad a szomszéd kezébe. Majd hátraléki nagy táskáját, kezét a kormányra teszi, és néz a Szuszira. Sapkás fejét billegtet, majd nagy sokára azt mondja: „Ejnye kutyuskám, de ismerős vagy!” Tovább nézi. Bólint. Aztán gázt ad a motor- nak, és lassan elgurul a következő ház felé.

A szomszéd fölbontja a levelet és olvassa. Elköszönök tőle. Igyekszem vissza a kertbe. A szél fúj. S látom, hogy a bódé tetején lebeg a fekete kátránypapír. Rögtön határozok: Megjavítom. Különben holnapra a bódénak nem lesz teteje. Sietek, viszem a létrát, s megyek föl a tetőre. Úgy látom, nincs nagy baj. Néhány téglával lefogatom. S majd tavasszal az egész tetőt kicserélem. Csakhamar készen is vagyok. Minden szerszámot a helyére teszek.

Készülődök vissza Budapestre. Zárom a házikó ajtaját, és hallom, hogy a közelben az utcán megáll egy motorkerékpár. Arra nézek. A postás jött vissza. Mögöle, a hátsó ülésről barna kabátos, idős férfi száll le, majd a kerítéshez lép, fekete

kucsmáját följebb tolja, és kiabál: „Fickó! Kutyuskám! Fickó!”

A kutya, ahogy meghallja az ismert hangot, magasba ugrik, egyet ugat, s aztán fut a kerítéshez, mászik a drótra, mind a négy lábával kapaszkodik. Az idős ember lehajol, fölemeli és a mellébhöz szorítja, a kutya nyöszörög, az ember motyog neki...

Bámulum a történeteket. Az idős férfi rámnéz, sóhajt, és komoly arccal mondja: „Novemberben lent a két vasút között karamboloztam. És a csattanástól Fickó annyira megijedt, hogy kiugrott és elszaladt. Azóta keressük. És most a kedves postásunk... Bizony nagy örömet hozott a Sümei családnak. Fickót nagyon szeretjük. Köszönjük magának, hogy annak idején befogadta. Nagyon köszönjük. Rövidesen eljövök, és mindenért a tiszteletemet teszem. A viszontlátásra.

Sietve lépked, viszi a kutyáját a Deák Ferenc utca felé.

Sóhajtok, s nézek utánuk. Egy kicsit sajnálom Szuszit és magamat. Szívesen jöttem etetni. Jöttem volna éveket is.

P. Kovács János

HUMOR POSTAZSÁK

A vak levele

Az ötvenes években Szabó Gyuri kézbesítő nagyot gondolt: elment a megyei rendőrfőkapitányság útlevélosztályára, ott kitöltött egy New Yorkba szóló útlevélnyomtatványt, benyújtotta a sanda szemmel szoborként ülő rendőrtisztnek, majd hazament és várt. Nem sokáig kellett várnia, mert idezést kapott a megyei államvédelmi hatóságtól.

Egy százados fogadta. Helyileg kínálta, majd lágy hangon így szólt:

— Szabó elvtárs, miért akar kimeni azokhoz a mocskos kapitalistákhoz? Ezt mi úgy fogjuk fel, hogy maga áruló. De utána-néztünk, és kiderült, hogy maga rendes, munkáját jól végző kézbesítő a központi postán, a vezetői meg vannak magával elégedve, rendes, becsületes munkásember. Hogyan jött az a gondolata, hogy kimenjen New Yorkba azokhoz az árulókhöz?

— Az a helyzet, százados elvtárs — dadogta az ifjú kézbesítő —, hogy kint áll New Yorkban a nagybátyám, nincs meg a kint rokona, ő teljesen vak, és kihívtott, hogy pár hónapot le-

gyünk együtt, és kísérgessem a városban, esténként sétáltassam, néha még buszra is szállnánk... hát ennyi az egész, százados elvtárs.

A százados agyának kerekai hirtelen és gyorsan forogni kezdtek, agyában megszületett a nagy gondolat, ki is mondta:

— Tudja mit, Szabó elvtárs? Írjon ki a nagybácsikájának, hogy jöjjön ő Budapestre, és itt majd elsétálgatnak gyönyörű fővárosunkban. Itt is lehet sétálgatni, de még buszra is lehet szállni... Ezt írja meg neki, az útlevélkérelmét pedig a szemétkosárba dobtuk. Örüljön, hogy nem indított maga ellen eljárást!

Az ifjú kézbesítő azonban meglepő választ adott:

— Százados elvtárs, kérem, erre már én is gondoltam. Hiszen itt is lehet jó nagy sétákat tenni a vak nagybácsikámmal. Meg is írtam neki ezt az ötletet, de csak annyit választott a minap: „Fiacskám, nekem nem az agyammal van baj, hanem a szememmel. Én, sajnos vak vagyok, de nem — bolond. De hogy megyek én haza, míg ez a rendszer lesz...”

Dénes Géza

Lesz béremelés Debrecenben?

A gyönyörű és minden tekintetben korszerűnek mondható fehérgyarmati postahivatalban tartotta kihelyezett ülését a Debreceni Postaigazgatóság Szabad Szakszervezeti Tanácsának intéző-, illetve közgazdasági bizottsága.

Előjáróban engedtessek meg a tudósítónak egy, talán gúnyosnak tekinthető megjegyzés — nem annak szántam —, ha valami kívülről szép, még nem jelenti azt, hogy belső értékei is a külső színvonalán mozognak. Mindnyájan tudjuk, hogy a szép külső takarhat mérhetetlen butaságot, tömény rosszindulatot és sok minden egyebet.

Kónya Lajos titkár üdvözlő szavai után, s a rá következő szakmai ismertetések és hozzászólások, felvetések egy külsőleg és belsőleg is, ha talán nem is világszépe, de feltétlenül szeretni való, kellemes menyaszcsony erőnyeit taglalták.

Elsőként Kovács József, a Debreceni Postaigazgatóság vezetője tartott tájékoztatót a mindenkit érintő vállalati gazdasági kérdésekről. Elért és várható eredményekről egyaránt, olyan eredményekről, melyek a korábbi tervek realitását látszanak igazolni. Új beruhásként új gépkocsik, terven felüli kezelési gépek, számítástechnikai eszközök kerülnek az igazgatóság birtokába, s az éves 25 százalékos bérfelértékelés sem elérhetetlen ábránd. Na de hogyan? Alapbéremelés, vagy a mozgóbér favorizálása? Kovács József anélkül, hogy bármelyik megoldás mellett tette volna le szavazatát egyre figyelmeztetett: veszedelmes dolog elfogyasztani a jövő év kenyerét, majd később azt is megjegyezte, egy esetleges minimálbéremeléssel csak a papírmunka „gyártása” szaporodik.

Király Sándor — nyilván alaposan és ismerve a postai dolgozók véleményét — a béremelés fontosságát hangsúlyozta. Hozzászólásából idézek pár szót: „Amit ma megtehetsz, tedd meg ma, még akkor is, ha ettől a gazdasági vezetők fejfájást kapnak. Ezt különben az idő általában igazolni szokta.” Természetesen nem a fejfájást. Véleménye szerint gondolkodni kell a sok mindenben hátrányt szenvedő hírlapképesítők problémáinak megoldásán — pl. kilométerpénz —, s a helyettesítési pénzek sem a valós helyzetet tükrözik.

Közbevetőleg a hírlapterjesztés a Magyar Posta teljes évi bevételeit alaposan negatív tényezőként befolyásolja a tönkrement kiadók fizetéseképtelensége miatt.

Abba pedig még belegondolni is félelmes, hogy jó néhány, eleve kudarcra ítélt újság kiadójának milyen felelőtlen, kalandorszemléletének áldozatává váltunk, amikor az kifizetetlen számlájával köddé vált.

„Utánam a vízőzón” mondhatnám így is, erről viszont már nem a terjesztők tehetnek. Egy biztos: ellenőrzött bankgarancia nélkül a jövőben aligha fog bárki is a posta pénzével „pókelezni”, s egy év megtermelt bevételének közel a felét hidegre tenni.

Bíró Sándor, a költségvetési gondokból származó szigorításoktól tart, s ő is inkább az alapbéremelést gondolja célszerűnek, s nem az esetleges 13. havi fizetést.

sejtek fontos szerepét, s Kónya Lajos titkárhoz csatlakozva az egyéni érdekek félretételét.

Szó esett az ágazati vagyon megőrzéséről, egy olyan tulajdonról, melyhez — véleménye szerint — ragaszkodnunk kell, s képtelenség, hogy erről kívülálló döntsenek. Ezt nyilvánvalóan az üzemi tanácsok megválasztásának eredménye is befolyásolja majd, s ez jó.

Jó, mert mint Mundruczó Kornél, a PDSZ országos titkára hozzászólásának elején kiemelte, jó esélyeink vannak arra, hogy az üzemi tanácsok tagjai szakszervezetünk képviselői legyenek. Elnézést kért, hogy a választási stratégiáról szóló húszoldalas tervet nem olvassa fel, s ezt a jelenlévők láthatóan örömmel nyugtázták. Ugyanúgy, mint Mundruczó Kornél azon optimista gondolatait is, melyeket az 1993-ban újra megkötendő sz. esélyeihez fűzött.

Sokak gondja az információhiány

Privatizációs gondok a Nyírségben

Felfokozott érdeklődéssel várták Mátészalkán a Távközlési Dolgozók Szakszervezetének Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei képviselői azt az értekezletet, mely a hamarosan bekövetkező privatizáció körüli esetleges gondokat kívánta tisztázni. Az ideérkezett mintegy száz tisztségviselőnek mindenesetre volt mit megbeszélnie a meghirdetettnél jóval később kezdődő rendezvény előtt, s talán (?) ez is oka volt, hogy nem zajos ünnepléssel fogadták dr. Krupanics Sándor vezérigazgató-helyettest s Bárány András debreceni igazgatót. Csak a rend kedvéért írom le: Péntek Petronella országos titkár és Mészáros József tanácsadó pontos volt, de hát ez a királyok tulajdonsága. Meg a ma már köztársaságban élő szakszervezeti vezetőké, akik a „népi” jelző elhagyása után is „közt” és „népet” egyaránt képviselni akarnak egy esetleges „társasággal” szemben is.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye problémája pontosan ez. A társaság. A CONTRAX, mely a MATÁV-val együttműködve, illetve annak megbízásából a terület telefonhálózatának fejlesztését végezni fogja, s elkezdődik — elkezdődhet — egy olyan privatizációs folyamat, mely embereket juttathat utcára.

Dr. Krupanics Sándor

Dr. Krupanics Sándor, miután ismertette a MATÁV e térséget érintő terveit s eddig végzett tárgyalásait, megnyugtatón igyekezett mindenkit, erről szó sincs, sőt inkább létszám-növelés várható. A privatizáció „áldásaként” új munkakörök lépnek be, s bár bizonyos tevékenységek fölöslegessé válnak, ennek művelői — átképzés után — hasznos munkát végző dolgozóként vehetik fel a talán eddignél jobb fizetésüket. Ehhez a „talánhoz” csak az kell, hogy villámgyorsan megtanuljanak angolul, költözzenek más városba, s az eddigi „kapcsolom” szó helyett szokják meg a „mit tetszik parancsolni?” kifejezést. Túl sok? Nem hinném, mert ilyen munkakör is lesz

Szikszai Erzsébet

majd, sőt ügynöki hálózat is, mely elsősorban a szolgáltatások eladásával foglalkozik.

Hogy mikor? Az egyelőre nem derült ki. Az alapító okirat aláírására még nem került sor. A szindikátusi szerződés is csak terv. A miertre egyszerű a válasz: Szabolcsnak nincs pénze. Akkor ki a jóistennek?

Innentől kezdve teljesen jogosak voltak azok a kérdések, melyek az egzisztenciális problémákat vetették fel, élesen bírálták az információhiányt, melyet elsőként Bálint László fogalmazott meg. Nagy Erika kérte, hogy a szindikátusi szerződések megkötésén a helyi szakszervezeti vezetők is vegyenek részt. Reményi József elmondta: azt már tudja, hogy koncepció van, de az átképzésre csak magasabb szinten van pénz, „alul” igen kevés. Szilágyi János az átképzés és továbbképzés közti különbségre mutatott rá, s véleménye szerint egyelőre csak az utóbbi folyik. Benkei László „boldogan” nyugtázta, hogy mi lesz 1993-ban, de fogalma sincs, mi van 1992-ben. Információ... Információhiány...

Ez többször elhangzott, nyilván nem véletlenül.

Nem akarom dr. Krupanics Sándort védeni — miért is tenném? —, de elképesztő olyanról elhithető erővel beszélni, ami valójában esetlegesség. Ami konkrét: a MATÁV minden tárgyaláson erőfölényből tárgyal, beruházat, de az üzemeltetés jogát magának tartja. S az üzemeltetéshez adja dolgozóit. Ez gyönyörű, s mi van akkor, ha a CONTRAX saját dolgozókat léptet be egy idő után, elküldve onnan az eddigieket? Teheti, még akkor is, ha már tájékoztató az eddigi kollektív szerződésről. Nem véletlen, hogy Mészáros József a volt jogfolytonosságra hívta fel a figyelmet, s arra is, hogy az új munka törvénykönyve az áthelyezés fogalmát már nem ismeri.

Ezek után értettem meg Szikszai Erzsébet korábbi kérdését, mely telefonkezelő kollégáinak jövőjére vonatkozott. „Szükség lesz ránk?” Kérdezett, s a vezér-

igazgató-helyettesi válasz már egy kegyetlen és sokak számára ismeretlen, de egyre közelebbi állásfoglalást tartalmazott. Én — MATÁV — nem képezek át senkit... Ez az igazgató-ságok dolga.

Aranyszájú igazság. Ezen nincs mit vitatkozni, még akkor sem, ha Szikszai Erzsébet megpróbálta, nem sok eredménnyel. Ahhoz, hogy pl. a kisvárdaiak problémáját bárki megértse, oda kell menni. Helyi gond, és számomra — mint országjáró újságírónak — természetes, napi probléma.

Egy országot átfogó szervezet képviselőjének pitinér, elhanyagolható „van ilyen is” üggy. Ez nem rosszindulat — mondta egy más téma kapcsán Lakatos István — s azt is, hogy a problémákat nem kell túllihenni. A szakmai vezetés segítségével akar nyújtani, és semmiképp sem szabad rosszindulatot feltételezni. Elég az is, ha az elért vívmányok megmaradnak.

Ennek a véleménynek kicsit ellentmondott az a felszólaló, aki úgy vélte, ha most a távközlés kerül bajba, legyen a posta a visszafogadó.

Mi ebben az ellentmondás? Meg sem kíséreltem megmagyarázni. Olyan képtelenség, mint egyelőre megérteni azt is, hogy egy kapitalizálódó vállalatot csak egy cél vezet: a nyereség. S ha jól vezetik, mindezt hosszú távon. A többi olyan, mint egy tanknak átmenni egy szűnyogon. Sanyarú igazság, de így van.

Védekezni természetesen lehet, sőt kell. Ezt fogalmazta meg Péntek Petronella is, amikor három fontos kérdéscsoportról beszélt, melyek kapcsolódnak egymáshoz. Az információhiány bizonytalanságot szül. Döntések születnek igen gyors ütemben, s ezért nehezen követhetőek. Véleménye szerint meg kell előzni ezeket a folyamatokat, mert minél később kapnak a dolgozók tájékoztatást, annál nagyobb a feszültség. Megoldásra vár az is, hogy egyes emberek sorsát egyénekre lebontva döntseik el. A végkielégítés bármennyire „csodálatos” — pénzben —, nem megoldás.

Hát nem. Még akkor sem, ha első látásra szép summa, de ezt érzékelik majd hamarosan néhányan.

A mátészalkai találkozó talán legnagyobb tanulsága (?) az, hogy a dolgozók igénylik és kérik a szakszervezet segítségét, a pontos tájékoztatást.

Egy biztos: Nagy Sándor tsz-b-titkár nincs könnyű helyzetben, de Péntek Petronella sem, s a dolgozók sem.

Egyáltalán mostanában ki? Ezért kell az a szakszervezeti segítség, melyről Mátészalkán szó esett, mely van és ezután is lesz. Reméljük, sokáig.

— v. á. —

Véleménye szerint, az eddigi gyakorlattól eltérően, itt már valóban mi tárgyalunk, egy egy-séges és erős háttér birtokában. Így legyen...

„Egység mindennekefelett” — ez volt az ülés végső kicsengése is, mely a szövetség egyben-tartásának kérdésével is foglalkozott. Illyés Sándorné, Balla Ferenc, Bíró Sándor a tagság véleményét tolmácsolta akkor, amikor egyértelműen a szövetség mellett tett hitet. Erről különben korábban már határozatok is születtek, s erről most vitát nyitni az erők szétaprózódását jelentené. Nyilvánvalóan szükséges végre tiszta vizet önteni a pohárba, a meglévő elmentéket megtárgyalni, álláspontokat egyeztetni, de nem most. A ki, hogyan és miképp kérdésre a remélhetően győztes választás után kell sort keríteni. Akkor feltétlenül igen, de mint a fehérgyarmati megbeszélés is mutatta — s ebben példaértékű lehet — szűk kerek között semmiképp...

Végezetül: nem hiszem, hogy ennek csak az az akadálya, hogy a fehérgyarmathoz hasonló tisztségviselőket befogadó terem kevés található az országban. S azt sem hiszem, hogy ezek a tisztségviselők ellenszenvvel viseltetnének ilyen találkozókat iránt. Akkor miért nem csináljuk, nyugaton, délen egyaránt? Jó, tudom, a nap is keleten kél...

Országjárás

Encs

Az encsi postahivatal vezetői szobájába belépve két közepes méretű úriemberbe botlok. Egyikük kezében egy láthatóan hivatalos nyomtatvány, melyet a hivatalvezető távolléte miatt Szabó Imréné megbízott vezető ír alá, aztán távoznak.

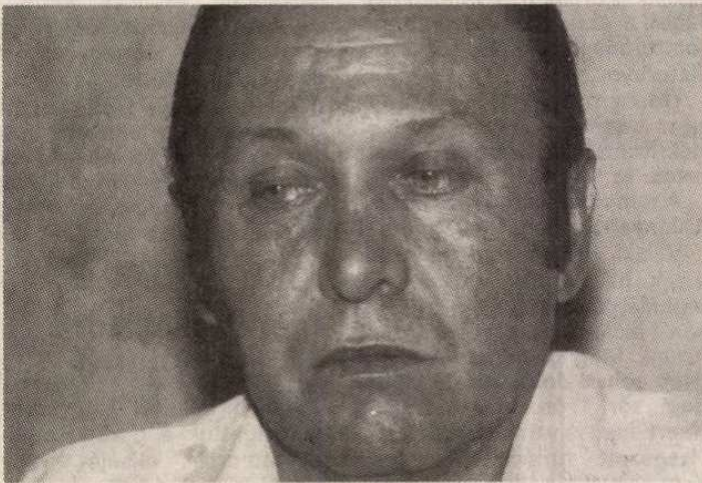
Nyomozók — mondja Edit asszony anélkül, hogy kérdeznék — a Heti Szuper Psz újságot foglalták le, s az elkobzott példányokról adtak elismervényt...

„Teljesen véletlenül” tudok a lefoglalási akcióról, s őseimre esküszöm — akik mellest anyai ágon e tájon éltek —, Jézsenszky Géza esetleges volt ügyei csöppet sem érdekelnek, mint ahogy az sem, hogy kifizia a Popó-magazin egyik szerkesztője — kollégám? —, amely olyan kemény pornóújság, mint a pinto. A kettő között talán az a különbség, hogy a „Psz” a földön jár, a pinto pedig... Röpül, na...

Nyomozók el, s a 32 éve pos-

tás Szabó Imrénével végre szót válthatok. Egy olyan asszonnyal, aki 1980 óta kszb-titkár, így ő aztán igazán ismerheti a hegyek szabdalta vidék problémáit. Pár mondat után teljesen egyértelmű: igényli és akarja az itt élő egyszerű, de mások által esetlegesen megkérdőjelezett értelmű és gondolkodó emberek véleményét, s igyekszik kívánságuknak eleget tenni.

Amik valójában roppant egyszerűek, mert az itt élők a maguk természetességével gondolkodnak és élnek. Hála istennek — teszem én hozzá —, mert ha nem így lenne, nem várnának türelemmel olyan folyamatokat, melyek — reméljük — előbb vagy utóbb bekövetkeznek. Persze könnyű nekem optimistának lenni, s hinni abban, hogy az 1993 novemberére ígért új hivatal valóság lesz. Hinni abban, hogy a MÉH átveszi azt az irdatlan papírtömeget, melynek tárolása nem a posta dolga. Szóval hinni, hinni... S nem káromkodni azon, hogy a főpénztár nem papírdoboz-begyűjtő állomás.

tatlansága. Új résztulajdonosai svédek, s az Attila hunjainál egykor cifrább betyárságokat produkáló viking utódokra sem a lírai, romantikus töprengés jellemző. Ettől aztán a ferences barátok templomban gyűjtött könyörgő gyertyái sem segíthetnek az elbocsátott, s talaját vesztett gyári dolgozókon.

A főtéri posta — melynek épületéről tűzás lenne az állítani, hogy a legszebb Jászberényben — szerencsére forgalomvesztés nélkül éli mostani napjait. Mindez köszönhető annak, hogy 1992. február óta vállalja és teljesíti a gyár postai küldeményeinek ki- és beszállítását, s az ettől való haszon pótolja a máshonnan megszűnt forgalom kiesett forintjait. Magáról az épületről még csak annyit: jól megépített masszív ház, de terjeszkedési lehetősége a nullával egyenlő.

Mindezt Kucsma Zoltán hivatalvezető mondta később, aki meglátván köszönés előtt: — Most mi jövünk sorra? — szavakkal fogadott. Bevallom, a kérdés jólesett, bizonyítva, országot járó és sok helyről tudósító írásaink nem fölösleges, öncélú kirándulások.

Kucsma Zoltán különben elég romantikus módon lett hivatalvezető 1980-ban, s erre mondják azt: indítékként keresd a nőt! Amúgy Szikszórol származik, Jászberényben volt katoná; a többi innentől, úgy gondolom, kitalálják...

A harmincezer lakosú város 60 forgalmi, illetve 14 hirlapképesítő dolgozójának munkáját

irányítja, s igyekszik biztosítani, ami normál körülmények között elvárható.

A „normált” ő hangsúlyozta, s ebbe az is beletartozik, hogy a hivatal gépesítése jónak mondható, s ami egyenesen meglehetősen, még a Barkas gépkocsik sem igénylik az állandó javítást, sőt a levélfelvitel, bankjegyszámláló, s levélfelvitel gépek sem. Sőt a hátravont naplózás is meg van oldva. Hogy ez utóbbi micsoda, kétszer is megkérdeztem, s jókorát hazudnék, ha nyugton állítanám, tudom, mi fán terem.

Ettől persze még rendben lehet, de annak sokkal jobban örültem, hogy a kinevezésekor sok mindent meghirdetett Kovács József, területi igazgató munkájáról Jászberényben csak jót mondtak. Emberi gondolkodásmódjáról, természetes viselkedéséről egyaránt.

S ha ez valóban így van, Kovács István, az 1969 óta bizalmiként tevékenykedő szakszervezetis sem vészjelzőként fogja Lehel kurtjét megfújni, hanem nyugodtan végzi munkáját. Nyugodtan egy megértő közösségben, mely Jászapáti és Jászárokszállás szakszervezeti gondjait is magáénak mondja, s tesz is érte.

Hogy ebben aztán mennyi a debreceni tsz szerezpe, azt nem szeretném az események előtt „lelőni”. Időben hírt adunk erről is... Egy biztos: tanulságos lesz. Talán még azt is meg merem kockáztatni: példaértékű.

Nagykátá

Nagykátá postahivatalának Gulyásné Pusztai Erzsébet 1974 óta helyettes vezetője, s „mellest” munkaügyi vezető is. Mellest az azt hiszem, jó esélye lenne egy olyan versenydobogós helyezésére: „Ki ül a legkisebb szobában postai dolgozóink közül”. Eddigi ismereteim szerint közte és sárbogárdi kollégái között kéne ezt a kétes díjat megosztani, igaz, tapasztalataim még nem emberöltőnyiek. A hivatalvezető pedig „A legszebb átjárószoba” című kiállítását vehetné át, megtéve a legegyszerűbben kirabolható főpénztár igen rangos, gyémántokkal díszített nagykeresztjével.

Óhatatlan a kérdés: mit lehet ez ellen tenni?

Valami olyasfélé, amit Bodrogi Györgyné, a város polgármesternője ajánlott fel. Ingyen

és bérmentve átadja a hivaltól alig 50 méterre lévő bezárt zeneiskola épületét, telkét (sarroktelek), építsen ott a posta új hivalt.

Mikor ezt meghallottam, egy Lokomotív GT sláger jutott az eszembe; „Erről álmodtam rég, mint a varázslat, ő be szép...” Első nekifutásra feltétlenül. Álmodni, és erre pénzt előteremteni viszont két teljesen külön dolog. Nyilván ez járt az eszében Doros Béla vezérigazgatónak is, aki „villámátogatást” tett az ügyben, de hogy miként dönt, az egyelőre rejtély.

Az biztos, egy ilyen lehetőséget kár kihagyni. Sőt, kár lenne azért is, ha a legnagyobb igénybe vevőjük, a Sancell Hungary Kft. (ismertebb nevén a Libressét gyártó cég) megjárna a postán lehetetlen körülmények között tárolt csomagjai láttán, s esetleg más megoldás után nézne.

— veégh —

Nem kérdeztek — válaszolok

Volt egy tanárom az újságíró főiskolán, aki azt tanította: mindig minden helyzetben legyünk objektívek, ne pörögjünk be, s ne tájékoztassunk szubjektíven, azaz — mondom én — ne tegyük le szavazatunkat sehova.

— Tanár úr! — kérdeztem én akkor —, ha nekem jölesett egy pacalpörkölt, ezt nem írhatom meg?

— Miért ne, ha jó volt?
— Mert utálom...

csalódtam. Lehet, hogy ő igen, én nem, s nagyon szégyellném magam, ha ezért én lennék a hibás. Számomra ő az az ember, aki képvisel valami olyan elkötelezettséget, ami nem magamagáért van, hanem azokért, kik szakszervezeti tisztségviselőnek megválasztották.

— Utálad?
— ...

* * *

* * *

Nemrégiben útban hazafelé elzúgtunk egy toplák, vacak kis ház mellett, melyen pacalpörköltet, babgulyást hirdettek, s jó egy kilométer után visszafordultunk azzal a gondolattal, ha pocsék ételt kapunk, kimiskároljuk a tulajdonost. Olyan ebédet ettünk, mint a királyok, s a jövőd nemzedékek esetlegessége egy pillanatig sem forgott veszélyben.

— Utálad?

— Csak ha híg, iztelen. Ez zamatos volt, s hülye, aki ostobán nagyképű, s azt hiszi magáról: tévedhetetlen...

* * *

Volt egy csodálatos ónémet juhászkutyám. Egy éve halt meg. Nem megdöglött, meghalt. Emirának hívták, s elképesztő érzékkel választotta ki magának ismerőseim közül megélt 11 éve alatt, ki az, aki megismogathatja, ki nem. Tévedhetetlen volt, fegyelmezett, ösztönösen gondolkodó lény. Ösztönösen? Mi az, hogy ösztönösen? Én azt hiszem, benünk, emberekben is van egyfajta ösztönösség. Mondhatjuk úgy is: azonnali szimpátiázás.

Mióta meghalt, sokat gondolok rá. Ő megtehetette, amit én esetleg nem. Utálta a parádicsomos káposztát. Nem ette meg. Tényleg, nekem miért kell megennem?

— Utálad?

— Nem, csak ha rám kényszerítik...

* * *

Van egy — úgy érzem, ösztön — jó barátom Debrecenben, akiben — mióta ismerjük egymást — eddig sohasem

— Utálsz embereket?
— Életemben talán kettőt-hármat, de őket nagyon.

— S mit utálsz legjobban?

— Azt, ha munkámban azok próbálnak keresztbe tenni, akiknek létérdeke a velem való együttműködés. Ilyenkor megdermedek, s megfagyok, mint Gizike a Rottenbiller utcában ezerkilencszáz mit tudom én mikor. Mondok egy konkrét példát. Sajtótájékoztatót tartanak a Magyar Posta életét igencsak meghatározó új arcolatot kidolgozó tervekről. Ott ül a nyűnyű-rüfűi Harsona al-, fő- és közép-szerkesztője is. Mi nem. Elfelejtettek (?) meghívni.

Tudod, mit mond erre a művelt afgán?

No comment... Meg egy olyan cifrát, hogy a hamburgi kikötőnegyed utcáin sétáló leánykák is belepirulnának.

— Szeretsz káromkodni?
— Csak jókedvemben...

Veégh Ádám

Telkibánya

Hogy a telkibányai hivatal minek a begyűjtőhelye, nem tudom, de hogy egy pillanatig sem irigyeltem azt a kolléganőt, aki térdelve szortírozta a visszaküldendő remittendát, az biztos. Egyáltalán, igen kíváncsi volnék, kinek a pihent agyában születik meg a „mit és hova küldök” gyakorlat. Hosszú hónapok alatt egy ember által sem kézbe vett újságokat mi a csudának erőltetnek szerencsétlen postai dolgozóink amúgy sem könnyű életére?

Jó, tudom, az életteret minden lapnak meg kell adni, de azt, mely az olvasni tudó kutyának sem kell, nem kéne igen hamar elfelejteni? Akkor sokkal jobb cigarettát, ráógógumit, csokoládét árulni, az legalább fog. Persze, hogy kelendő azon egyszerű oknál fogva, hogy olcsóbb, mint az üzletben.

Jászberény

Egy régi monda szerint Attila sírja valahol Jászberény környékén, a Zagya folyó medrében található, vára pedig az egykori ferenciek (ferencesek) kolostora alatt. Hogy ennek mennyi a valóságalapja, van egy olyan érzésem, legjobb esetben unokáink tudják majd

meg — ha megtudják. Ami viszont vitathatatlan tény, az a valószínűleg Bizáncból származó elefántcsontkürt, mely a várost és környékét birtokló jász-kun kapitányok jelvénye volt, s a város történelmi büszkesége.

Sajnos, az egykori Lehel kapitány nevét viselő gyár jövője sokkal rövidebbnek tűnik, mint az emblémát adó kürt múlha-

Péntek esti randevú

Október 2-án, majd ezt követően minden hónap első péntekjén 18—22 óráig táncestet tartunk a PMK-ban.

Mostanában egyre divatosabbak az ún. nosztalgiatáncestek, mert a tizenéves diszkó-, ill. koncertvilág és a nyugdíjasklubok magyar nótás, operettes világa között sem a művelődési házakban, sem más szórakoztató intézményben nem volt zenés-táncos szórakozási alkalma a középkorosztálynak.

Ezt a hiányt igyekeznek pótolni az egyre több helyen rendszeressé váló nosztalgiaclubok, csak hogy ezek többnyire még nem szakadtak el a „koncerthangulattól”, a zenekar és a zene dominanciájától. Itt bensőséges együttlétre, beszélgetésekre, ismerkedésre nincs mód, a zene mindent túlharso.

A mi „Péntek esti randevúnk” lehet majd táncolni, ismerkedni, beszélgetni, sőt még vacsorázni is. Kinek-kinek igénye és kedve szerint. Az egész gyönyörű első emelet vendégeink rendelkezésére áll, visszaidézve a termek valamikori hangulatát.

A táncesteken a Nyugat-Európából tavaly hazatért Romwalter-band játszik majd. Az együttes repertoárja rendkívül bő, felöleli az ötvenes évektől napjainkig terjedő időszak örökzöld világlágereit.

A belépődíj postai, távközlési és műsorszóró dolgozóknak: 100,— Ft, egyéb vendégeknek: 200,— Ft.

Kárpátalján kánikulában

Amikor magunk mögött hagytuk a nevickei várat, legendával, látnivalóval, szépségeivel és varázsával, csak annyit tudtunk, hogy megyünk a Kárpátokkal! Meglehetősen jókedvűek voltunk valamennyien. Tudtuk, hogy a hosszú út után sokféle látványban lesz részünk. Ugyanis az első nap az utazásé volt, s 38 fokot mutatott a hőmérő. Másnap már 39 fokot mértek. Fulladoztunk, hideg sörre vadásztunk (s néha nem is eredménytelenül, még szlovák sört is találtunk), de beértük a hideg forrásvízzel is. Sőt, az volt az igazi.

Szemeztetek emlékeimben. Kárpátalját másodszor látom, két esztendővel ezelőtt meglehetősen végigbarangoltuk. De sok újdonságot ígért a mostani út is. A nevickei várat, a Vereckei-hágót, Técsőt, s aztán két régi fatemplommal ékeskedő falut: Szeklence és Száldobos gyönyörű fatemplomait, meg a Kárpát Üdülőszálló területén fekvő Schönborn-kastélyt.

Turjaremete

— Van a társaságban postás? — kérdezte az Ungvárról Budapestre áttelepült idegenvezetőnk: *Petrecz'y Miklós* (aki nagyszerűen ismert mindent, tudta, mit kell megmutatni), amikor a Turja völgyében járunk.

Bizony volt két postásunk. A Major házaspár, s el nem tudták képzelni velünk együtt, hogy miért kérdezi ezt az idegenvezetőnk.

Megálltunk a falu, vagy inkább nagyközség főterén. Előttünk a dombtetőn magasodott a görög katolikus templom. Már tudtuk, hogy az utóbbi két évben sikerült visszaszerezni a kárpátaljai görög katolikus templomokat a pravoszlávoktól, köztük az ungvári katedrális is, a görögkeleti egyház minden tiltakozása ellenére. De ahogy azt Szeklencén elmondta a templomot megmutató öreg bácsika: „Ezt mind elrabolták tőlünk, kincseinkkel együtt!”

Hát most visszaszerezték. Megnéztük az 1616-ban épült templomot, a különálló haranglábát, meg a temetőt, betűztetük a régi magyar felirásokat, s Miklós, az idegenvezetőnk a templom falához hívott mindannyiunkat:

— Ilyet se lehet máshol látni! — mutatott a falra, amelyen emléktábla hirdette a hajdani *Fedor Fekete* munkásságát, aki 1838-ban halt meg, de emléket a falu megörökítette, olyan jó postamestere volt Turjaremetének. A Fekete név bizonyosság volt származására, a Fedor keresztnevét arra utal, hogy itt elru-

szinosodtak a magyarok, de abban a korban nem ezt nézték, hanem az emberséget. Magyar vagy, ruszin vagy, német vagy, nem számít. Azt mutasd: milyen ember vagy! És Turjaremete postása nagyszerű ember volt, hirdeti is emléktáblája mindörökké. Megörökítettük a vastáblát, a templomot, a temetőkeretet, vagyis ami Turjaremetén látnivaló volt.

Fatemplomok

Csodálatosak, szemnek igen tetszők a Huszt és Técső közötti falucskák fatemplomai. Fiatornyosak, égbeszőkők a régi ácsok mestermunkái. Csak áll előttük az ember. Áll és álmélkodik. Szeklence ruszinul Szokirnice.

Miklós nem kis büszkeséggel mondta:

— Itt majdnem minden templom Szent Miklós tiszteletére épült. Ez a szeklencei is.

Kamerával a kezemben keresem, hogy honnan is tudom legjobban filmre venni. Különálló harangtornya van. A templom és a harangtorony 1751-ben épült.

A bejárat előtt árkádsor. Felénekel a magasba. A négyzetes torony tornáccal övezett. A négy fiatorny mintha vigyázná a nagy tornyot. Mintha tisztelegne neki.

Odabent nyomott a levegő. Alig áramlik be fény. Noha égnek a gyertyák. Az ikonostáz gazdag faragású. A szentképek gyönyörű népi szíttésekkel vannak felövezve. Hallgatjuk a templom építésének történetét. És azt is, szép, szép a régi falusi templom, tudják, hogy meszsze földről jönnek csodálatára, de azért ők azt a másikat, a templom mögött épült szebbnek és jobbnak tartják.

Hangulat, varázslat, áhitat, szavak sokasága vesz körül minket. Pedig Técsőre megyünk, még nagy út áll előttünk. S még egy fatemplom. Szebb lesz, mint ez? Szebb lett. Száldoboson odaállt a buszunk a templom elé, a kis utcába. Éppen morajlott az ég. De a kánikula nem volt szűnőben. Felnéztem a szteblevkai, vagyis száldobosi fatemplom világszép tornyára, és elállt a lélegzetem. Még szebb, mint a szeklencei. Más. Egretörőbb, régebbi, az igazi máramarosi fatemplomok egyik legkiválóbbja. Két évszám is ismeretes: 1643-ban már állott, s talán 1797-ben formázták mai alakjára. Jézus születésének szenteltek ezt a templomot. A bejárat előtt sírok. A templom oldalán görögkeleti és görög katolikus keresztiek. Az utóbbi úgy ismerhető fel, hogy három kereszt szi-át egyenesen. A pravo-

szláv keresztben az alsó felfelé, ferdén áll. 1989-ben még helytörténeti múzeum volt, ma már újra templom. Ismét Isten háza. Áldják is érte a megváltozott világot a száldobosiak. E templomtorony is galériás, és persze fiatornyos.

Odabent, az ikonostáz mögött is filmezek. Gyönyörű ikonok, szíttések, faragott képkeretek, és festett gyertyák.

A templom előtt pléhkrisztus. Műanyag koszorú a virágja.

Valaki felfedezi, hogy az egyik ház nyitott kapuval és jéghideg kútvízzel fogad. Gyorsan előkerülnek a poharak. Iszunk. Még így soha! Ilyen jól! Ilyen sokat! Jobb mint a jéghideg sör. Főturista barátunk (mert ilyen is van a csoportban, vizsgázott túravezető), most nem csóválja a fejét, mint más-kor, ha hideg sör reményében megáll valahol a buszunk. Ő is iszik.

Lehülünk. Persze csak percekre, mert közben elmegy a zápor, még a szelét se érezzük. Máris megyünk tovább.

Técső

A Tisza hídján robogunk át. A folyócskában gyerekek fürdenek. Persze lehet nagy is a folyó, olyan nagy, hogy elönti a várost, mint 1913 júliusában, ahogyan ez meg van örökítve a técsői Kossuth-szobor talpazatának hátsó részén. Mert bizony Kossuth-szobra is van a majdnem tízezer lakosú Técsőnek. Igaz, nemrégén két ruszin suhanc ledöntötte a szobrot (ugyan, hogyan is árthat egy szobor, hogyan lehet nemzeti-ségi villongások célpontja?), de megdorgálták őket, és a szobrot újra felállították.

Mi a református templomhoz igyekszünk. Tudnak az érkezésünkről, már várnak. A templomajtóban. Szeretik az ide látogató magyarokat. Técső lakosságának legalább negyven százaléka magyar. Itt született *Vandrsek József*, a híres gyógyszerész, vegyész és szakíró. Itt alapított művészeti iskolát *Hollósy Simon*, majd művésztelepet hozott létre. Házát kétnyelvű emléktábla jelzi. Most igyekeznek megnyitni a Hollósy-emlékmúzeumot.

A templom a város egyik ékessége. Mármost a református templom. Közvetlenül a tártárjárás után épült. 1546-tól használják a reformátusok. 1748-ban készült el a hajó gyönyörű kazettás, festett mennyezete. Az egyszer leégett templom új tornyot kapott 1810-ben, az orgonája 1853-ból való.

Úgy fogadnak, mintha vendégségbe érkeznének.

— Holnap nagy ünnepünk lesz — mondja egy leányka —,

holnap lesz a konfirmálás napja. (Vagyis augusztus 23-án.)

Mutatják a templomukat. Egészen belefeledkezünk a szépségébe. Mennyit tölthetünk bent? Negyedórát? Húsz percet? Mikor kimegyünk, a gyerekek, a felnőttek és mi turisták is, szedjük a frissen esett jeget. Mert míg odabent voltunk, rázendült az ég. Heves jégeső hullott a városra. Víz alig. Mogyoró nagyságú a jég sokasága. Hűsíti a kezet, az arcot.

A szélestői templom

Másnap délelőtt Ungvárott. Meghallgattuk a görög katolikus katedrális miséjét, vagy legalábbis egy részét, élveztük a zene és az ének fantasztikus egységét, csodáját, harmóniáját, varázsát, bent a templomban és odakint a templom előtt, hová hangszóró közvetítette az éneket és a szertartást, s aztán megrohmoztuk az ungvári várat.

Kijöve a skanzen nyitott ajtaján mentünk befelé. En már jártam egyszer benne, két esztendeje, gondoltam, elő sem veszem a kamerát, minek ugyanazt kétszer megörökíteni?

De Kárpátalja legnagyobb skanzenja mindig csodát rejt és kínál a látogatóknak. Most például azt, hogy a harmas tornyú szélestői fatemplom (melynél szebbet messze földön nem találtunk) előtt, a domboldalban, nyílt színi szentmise folyt. Zengett az ének, de milyen gyönyörűen énekeltek! Nosza, ki is húzta magát a karnagy úr, hogy filmre vettem, talán még szebben énekeltek a kórus tagjai, s lelkesebben hányták magukra a keresztet a filmre kerülő asszonyok, leányok. Itt aztán, az Isten csodaszép kertjében, a szélestői templom előtti domboldalon igazán lehetett dicsérni a Teremtőt.

Ez volt a vasárnap nagy meglepetése.

Ez volt Ungvár legszebb ajándéka. Persze, hogy újra és újra megörökítettem a skanzen sok-sok látványát, még az eddig kamerával soha meg nem örökíthető fatemplom belső csodáját is filmre vehettem a skanzen igazgatójának jóváhagyása mellett, a magyarul igen jól tudó (talán magyar?) felügyelő legnagyobb bosszankodására, aki két éve is, most is azzal fogadott: itt tilos a filmezés! Lám, ezt az ajándékot adta nekem ez a nap!

Hogy milyenek voltak a várak? Ungvár, Nevicke, Munkács és Huszt vára? Talán legközelebb majd azt meséltem el.

Takács Tibor

Karola 1 percese...

avagy magyarul tudni kell

Szitok-szótár

Rendhagyó módon ezúttal 1 percig nem az írott, hanem a beszélt nyelvről lesz szó. Az indított erre, hogy nem tudjuk kulturáltan levelezni indulatainkat. Egyfajta környezetszennyezésnek tartom, ha nem szabunk határt kitérésünknek, ha durva stílusban nyilvánulunk meg úton-útfélen egymás közti kapcsolatainkban. Manapság ugyanis elég könnyen gerjedünk, lobbanunk. Kevés miatt is egykettőre rátámadunk a másikra. Pedig a békétlenség egyik félnek sem tesz jót. Annak sem, aki kiejti a száján a szitkot, s annak sem, akinek szól, még ha ludas is egy kicsit a dologban. Nemhogy annak, aki ártatlan fültanúként kénytelen végighallgatni.

A legriasztóbbnak az „f”, a „k” és a „p” betűkkel kezdődő, saj-

Jaj! Hű! Na! Naa!

Teringettel A teringettél!
Teringette, ezt elfelejtettem!

nos, közszájon forgó szidalmazásokat tartom. A csúcs az, amikor kölcsönös a vagdalkozás. Hadd hozzak fel mégis mindössze két elrettentő példát: „Nem jött az a k... szerelő!” „Megint emelték annak a k... villanynek az árát!” Az én szememben semmivel sem bocsánatosabb bűn, ha valaki nem az embertársát, hanem „csupán” egy dolgot illet ily módon, miként a második mondatban.

En felemelem a szavamat, és emeljük föl önk is az efféle megnyilvánulások ellen. Hiszen még látványos is csúnya, ahogy dől valakiből a közönységesség. De hogyan másképp? Csak ki kell fejezni a mérget, a megvetést, a föllindultságot, a meglepődést! Ezek természetes érzések. Nos, sikerült találnom néhány kifejezést, amelyekkel már is kiválthatjuk felejtésre méltó társaikat.

Ezek a kis egy szótagú szavak ugyan nem tartoznak a szitkok közé, de jól helyettesíthetik őket, lévén nyomatékosító érzelmi töltetűek;

Bosszankodást, türelmetlenséget, enyhébb szitkozódást fejeznek ki;

A teringettét, de soká jöttél!
Láncos lobogós!
Láncos lobogós teringettel!
Tyűh, a teringettét!

Ezt nem vártam volna tőled (magától)!
Teringette, be szép időnk van!

Teringette faszekere!

A teremtsít, de fázom!

A mindenit!

A nemjóját!
A kutya-fáját!
Kutya legyek, ha ez...!

Teringette fickójal!

Terringettel! A terringettél!

Ki-ki könnyíthet a lelkén a szavába elegyítve egy-két szitkot ellenséges indulataiból. Bár jobban tenné ugyanezt barátságos indulattal. Ám az utóbbiból sem ártana a kevesebb. A legkulturáltabb

Nem régiesek, csak visszaszorultak igénytelenségük miatt, és egyaránt illenek a népies és az irodalmi stílusba!

Meglepődés, megütközés alkalmával; csodálkozással, örömmel, meglepődéssel vegyes esetekben;

Ha tréfás a korholás; ilyenkor az indulat kifejezetten barátságos;

Kellemetlen érzés kifejezésére.

Állításként, főleg méltatlankodásból fakadó bizonygatásra, rosszalásra.

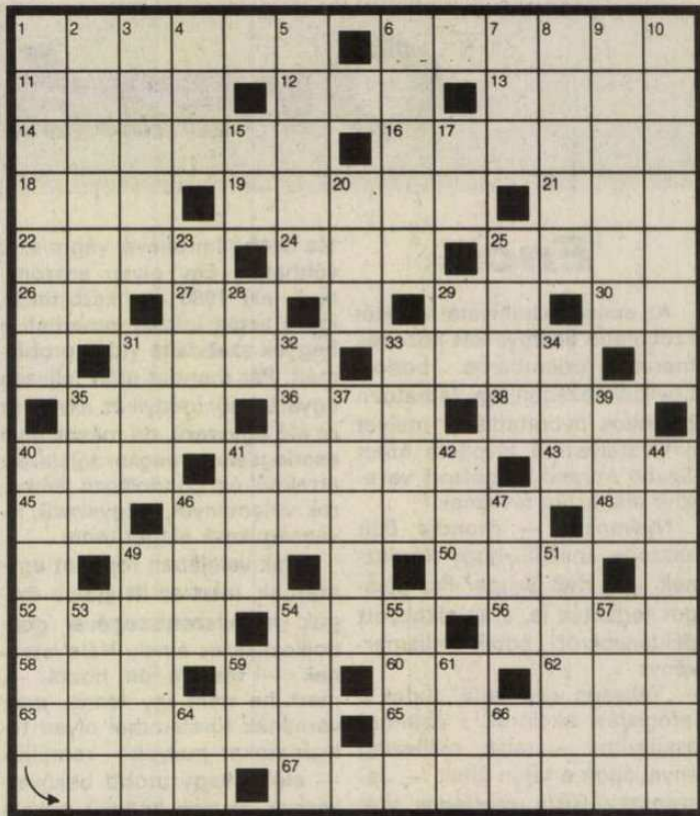
Ha bosszágunknak, megütközésünknek kívánunk hangot adni; felháborodás, megvetés kifejezésére is megfelel.

Tréfás csodálkozást, enyhe megütközést is közvetítenek, alapvetően az elismerés hangján;

Nagyobb az érzelmi töltés, ha az „r” hangot megnyújtjuk, de pusztá játékoságból is ropogtathatjuk (tán nem is baj, ha nevetésben oldódik föl a dühünk).

azonban a jóindulatú magyarázat. Most látom, hogy kifogyott a tinta a tollamból. Hogy a macska rúgná meg!

dr. Kalapáthy Karolina

Ötven évvel ezelőtt, 1942. szeptember 5-ikén hunyt el *Móricz Zsigmond*. A nagy magyar író életével, irodalmi munkásságával kapcsolatosak megfaj- tendő kérdéseink.

VÍZSZINTES:

1. Budai városrész. 6. *Tisza*... (*M. Zs. szülfaluja*). 11. Gonosz testvér a Bibliában. 12. Román pénz. 13. A-val az elején kártyajáték. 14. A ring sportolója. 16. XVII. századi francia drámaíró. 18. Szeretné megkapni (ford.). 19. Áljlj oroszul. 21. Zavaros nagy keletje volt. 24. Számos. 25. Régi iskolatípus. 26. Tantál. 27. Északi nép. 29. Görög betű. 30. Szelén. 31. A tüzet megszüntet. 33. Üdítőital. 35. Idegen három. 36. Túl fűszeres. 38. Jegyes. 40. Lakoma. 41. *M. Zs. lánya, aki az Apám regényét írta*. 43. Angol egy. 45. Ver. 46. Moziban zajlik. 48. Jószió. 49. Legelő. 50. Híres az ezerjója. 52. ... Reed (színész volt). 54. Francia fillér. 56. Hangsor. 58. Pest megyei város. 59. Szláv igen. 60. Japán játék. 62. Ruhadisz. 63. Jég zajos megrepedése. 65. Névelős óriáskigyó. 67. *M. Zs. 1911-ben megjelent regénye*.

FÜGGŐLEGES

1. *M. Zs. riportja egy nagy tűzvészről (1910), melynek 325 áldozata volt*. 2. A haditechnika nagy találmánya. 3. Tejcokolá-

dé. 4. Becézett Enikő. 5. Gyümölcs (ford.). 6. Enélkül nincs seprű. 7. Szellemes csipkélő-dés. 8. *M. Zs. prollány hősnője*. 9. Finom az ilyen szendvics. 10. Talán. 15. Fél rizs! 17. Idegen igenlős (ford.). 20. Tartóeszköz. 23. *M. Zs. fiatalabbik lánya*. 25. Hegy Bulgáriában. 28. Vállalati forma. 29. Folyó Olaszországban. 31. Érzékszerv. 32. Álmos. 33. Mező... — település a Tisza mentén. 34. Román teherautó. 35. Magyar származású szobrász v. 37. Talppont. 39. Egenlő részben (gör.). 40. *M. Zs. Erdély-trilógiájának egyik kötete*. 41. Kerti munkát végez. 42. Gázlómadár. 44. Bányásztelepülés a Bódva völgyében. 46. Agg. 47. Fanyar gyümölcs. 49. Lokátor. 51. Járta a táncot. 53. A nagy tavak egyike. 54. Opera-énekesnő. 55. Pihentetett föld. 57. Francia város. 59. Gyermekefenyítés. 61. Az egyik nagyszülő (népiesen). 64. Pont vége! 66. Papírra vet.

— Bánhidi —

Beküldendő: a vízsz. 6., 41., 67. és a függ. 1., 8., 23., 40.

Beküldési határidő: október 10.

Előző rejtvényünk helyes megfejtése: *Aki nyáron nem gyűjt, télen keveset fűt*.

Könyvtulványt nyertek: *Pálfa Józsefné* (Kunfehértó), *Solti Márta* (Kiskunhalas), *Sztricskó János* (Szarvas), *Uricska Józsefné* (Kiskunhalas).

**Keressen fel minket!
Állunk rendelkezésére!**

**Otto-rendszerű 2 és 4 ütemű motorok
és dízelrendszerű 4 ütemű motorok**

KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜLVIZSGÁLATÁ-val is.

**(zöldkártyakiváltás, -érvényesítés)
Címünk: Posta Járműtelep
Bp. XIV., Egressy út 35—51.
Telefon: 252-6222.**

POSTAI ÉS HÍRKÖZLÉSI DOLGOZÓK LAPJA
A Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének lapja
Szerkesztőség: Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Postacím: Budapest, Postafiók 14. 1406
MNB 218-98330-4116
Felelős szerkesztő: VEÉGH ADÁM
Tervező szerkesztő: MEZŐFI LÁSZLÓ
Telefon: 142-8777
Kiadja a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége
Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Levél cím: Budapest, Postafiók 14. 1406
Felelős kiadó: LÁZÁR ANDRÁS mb. elnök
Előfizetési díj egy évre: 36 Ft
92—0715. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
ISSN 0866—1766

1 2 4 8 16 * * *